

Materiały metodyczne w postaci opisów tematycznych ścieżek kształcenia uniwersalnego, włączającego i odpowiedzialnego społecznie

Uniwersytet Śląski w Katowicach

EDU-RES

Katowice, 2023 rok

Opracowanie:

1. Agnieszka Babczyńska
2. Michał Baczyński
3. Agnieszka Bielska-Brodziak
4. Rafał Cekiera
5. Armand Cholewka
6. Maciej Fic
7. Izabela Greń
8. Adam Hibszer
9. Mariusz Jagielski
10. Michał Kłosiński
11. Katarzyna Kowalska-Szojda
12. Seweryn Kowalski
13. Michał Krzykowski
14. Dariusz Kubok
15. Miron Lakomy
16. Karina Maciejewska
17. Joanna Mateusiak
18. Robert Musioł
19. Aleksandra Nadgórska-Socha
20. Bernadetta Niesporek-Szamburska
21. Grzegorz Olszański
22. Tomasz Pawlus
23. Zofia Piotrowska-Seget
24. Sławomir Pytel
25. Roman Simiński
26. Jolanta Skutnik
27. Aneta Słodek
28. Iwona Stan-Kłeczek
29. Elżbieta Stephan
30. Katarzyna Sujkowska-Sobisz
31. Wojciech Surmiak
32. Anna Szczerba-Zubek
33. Dariusz Szostek
34. Paweł Tomczok
35. Katarzyna Trynda
36. Grażyna Wilczek
37. Magda Wołek
38. Joanna Wórzeczka
39. Marek Wójtowicz
40. Agata Zygmunt

SPIS TREŚCI

OBSZAR: KSZTAŁCENIE NAUCZYCIELSKIE	5
WYTYCZNE DLA KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELSKIEGO W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM W KATOWICACH	5
OBSZAR: CYFROWY ŚWIAT	13
PODOBSZAR: Cyfrowe technologie	13
MODUŁ: Wprowadzenie do programowania	13
MODUŁ Metody i techniki programowania	14
MODUŁ Metody i narzędzia analizy danych	15
MODUŁ Arkusz kalkulacyjny: MS Excel	16
MODUŁ Podstawy bezpieczeństwa informacyjnego	17
PODOBSZAR: Cyfrowe Społeczeństwo	19
MODUŁ Wprowadzenie do problematyki sztucznej inteligencji	19
MODUŁ Wprowadzenie do filozofii techniki	20
MODUŁ Tworzenie Cyfrowych Światów	21
MODUŁ Uwaga w otoczeniu cyfrowym	22
OBSZAR: GRANICE NAUKI	25
MODUŁ Fundamentalne prawa przyrody	25
MODUŁ Logika w praktyce	26
MODUŁ Metody i narzędzia nauki	27
MODUŁ Modele myślenia i poznawania	28
MODUŁ Nauka i pseudonauka	29
MODUŁ Odpowiedzialność w nauce	30
OBSZAR: EKPRESJA TWÓRCZA I KRYTYCZNE MYŚLENIE	32
PODOBSZAR Ćwiczenia wyobraźni krytycznej	32
MODUŁ Antropologia opowieści naukowych	32
PODOBSZAR Retoryczny	33
MODUŁ Argumentacja i perswazja	33
PODOBSZAR Współczesne media technologiczne, komunikacyjne, lokacyjne, kulturowo-artystyczne	34
MODUŁ Historia kultury popularnej	34
PODOBSZAR Krytyczne myślenie w nauce	35
MODUŁ Sztuka krytycznego myślenia	35

MODUŁ Sztuka lektury	36
MODUŁ Trening kreatywności	38
OBSZAR: SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE I PRZDSIĘBIORCZOŚĆ	39
MODUŁ Przedsiębiorczość	39
MODUŁ Vademecum prawa	40
MODUŁ Społeczeństwo obywatelskie w działaniu	43
MODUŁ Społeczeństwo obywatelskie	45
MODUŁ Zróżnicowanie społeczne	47
MODUŁ Partycypacja społeczna w praktyce	48
OBSZAR: ŚRODOWISKO NATURALNE I TECHNOLOGIE	50
MODUŁ Klimat	50
MODUŁ Energia	51
MODUŁ Katastrofalne żywioły	52
MODUŁ Zrównoważony rozwój/zielony ład	52
MODUŁ Zielone technologie	54
MODUŁ Przyjaciel czy wróg – pytanie o rolę organizmów w życiu człowieka	56
OBSZAR: ZDROWIE I ROZWÓJ OSOBISTY	57
PODOBSZAR Zdrowie	57
MODUŁ Zdrowie i dobrostan w ujęciu interdyscyplinarnym	57
MODUŁ Zdrowie - aspekty etyczne i bioetyczne	58
PODOBSZAR Rozwój osobisty	60
MODUŁ Rozwój osobisty – rozwój zawodowy	60
MODUŁ Rozwój osobisty – cele w życiu	61
MODUŁ Rozwój osobisty – komunikacja interpersonalna i społeczna	62
OBSZAR: VADEMECUM STUDENCKIE	64

OBSZAR: KSZTAŁCENIE NAUCZYCIELSKIE

WYTYCZNE DLA KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELSKIEGO W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM W KATOWICACH

Przygotowany projekt dotyczy oferty studiów I stopnia i przygotowania studenta do wykonywania zawodu **nauczyciela jednego przedmiotu**. W kartach kierunków, na których prowadzone są zajęcia przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela, zaplanowane zostały **zajęcia „wspólne”** dla studentów wszystkich kierunków (wynikające ze standardu kształcenia – por. Obwieszczenie MEiN z 6.04.2021 r. , Dz. U. z 12 maja 2021 r. poz. 890), oznaczone w tabeli **kolorem bordowym**, którym przyporządkowane zostały punkty ECTS oraz wymiar godzin (z podziałem na wykłady i ćwiczenia). Jednocześnie w Karcie kierunku przygotowane zostały kompletne opisy tych modułów, które będą mogły zostać „zaciągnięte” bezpośrednio z systemu do kart poszczególnych kierunków.

Dyrekcje kierunku, po konsultacjach m.in. z Radami Dydaktycznymi, mają możliwość zaadaptowania w swoich kartach kierunku jedną z dwóch ścieżek ulokowania modułów – określonych jako **„ścieżka zintegrowana”** oraz **„ścieżka zrównoważona”**. W obu ścieżkach realizowane są moduły wynikające ze standardu kształcenia nauczyciela, natomiast różnią się one przede wszystkim proporcjami zajęć psychologicznych i pedagogicznych zaplanowanych na I i II stopniu studiów. Potrzeba wdrożenia obu ścieżek wynika z różnych tradycji kształcenia nauczycieli w Uniwersytecie Śląskim.

W przypadku kształcenia nauczycieli, poza modułami pasma wspólnego oznaczonego kolorem bordowym (związanymi bezpośrednio z uzyskiwaniem kwalifikacji nauczycielskich), studenci będą brali udział w 3 zajęciach spośród oferty **pasma zielonego** czyli modułów obszarowych wspierających kształcenie kierunkowe (obejmujących obszary: społeczeństwo obywatelskie i przedsiębiorczość; ekspresja twórcza i myślenie krytyczne; cyfrowy świat; granice nauki; środowisko naturalne i technologie; zdrowie i rozwój osobisty).

Przedstawiony projekt uwzględnia także, zaznaczone jako **pasmo czerwone**, rozplanowanie w zakresie usytuowania, liczby godzin oraz punktów ECTS, **„nauczycielskich” modułów kierunkowych** (specjalnościowych), które zgodnie z ogólnopolskimi przepisami powinny znaleźć się w karcie kierunku, ale dotyczą już indywidualnie poszczególnych kierunków studiów (np. dydaktyka języka polskiego, dydaktyka geografii etc.). Przedstawiona propozycja stanowi wariant niezbędny do uzyskania kwalifikacji, byłoby pożądanym, aby była

w miarę możliwości wzmocniona ilościowo i jakościowo zajęciami sfunkcjonalizowanymi pedagogicznie na poziomach wydziałowym i/lub kierunkowym.

Jednocześnie, uznając kształcenie nauczycieli jako jeden z istotnych elementów misji Uniwersytetu Śląskiego, przyjęto rozwiązanie, zgodnie z którym **oferta kształcenia nauczycieli** znajdzie się w **tzw. Przyborniku studenta**, realizowanym w toku zajęć podczas I semestru studiów.

Tabela 1 STUDIA I STOPNIA – ŚCIEŻKA ZINTEGROWANA

	I SEMESTR	II SEMESTR	III SEMESTR	IV SEMESTR	V SEMESTR	VI SEMESTR	RAZEM
POZIOM KSZTAŁCENIA OBSZAROWEGO (MODUŁY WSPIERAJĄCE KSZTAŁCENIE KIERUNKOWE)		Psychologia 1¹: 45 H (15+30) / 3 ECTS	Warsztaty psychologiczno- pedagogiczne 1²: 30 H (0+30) / 2 ECTS	Pierwsza pomoc przedmedyczna: 15 H (0+15) / 1 ECTS	Moduł obszarowy wspierający kształcenie kierunkowe 30 H / 3 ECTS		
		Pedagogika 1¹: 45 H (15+30) / 3 ECTS	Praktyka zawodowa psychologiczno- pedagogiczna³: 30 H (0+30) / 2 ECTS	Emisja głosu: 30 H (0+30) / 2 ECTS	Moduł obszarowy wspierający kształcenie kierunkowe): 30 H / 3 ECTS		
			Podstawy dydaktyki: 30 H (15+15) / 2 ECTS	Moduł obszarowy wspierający kształcenie kierunkowe 30 H / 3 ECTS			

¹ **zajęcia wymagane w standardzie** (Obwieszczenie MEiN z 6.04.2021 r.), które studenci chcący uzyskać kwalifikacje nauczycielskie będą musieli uzupełnić na studiach II stopnia (albo na „wyższych” latach jednolitych studiów 5-letnich).

² **zajęcia wymagane w standardzie** (Obwieszczenie MEiN z 6.04.2021 r.), które studenci chcący uzyskać kwalifikacje nauczycielskie będą musieli uzupełnić na studiach II stopnia (albo na „wyższych” latach jednolitych studiów 5-letnich). Ze względu na specyfikę modułu możliwe jest realizowanie go przez psychologa i pedagoga (po połowie godzin).

³ **obowiązkowa praktyka zawodowa psychologiczno-pedagogiczna**, do rozliczenia w III semestrze studiów I stopnia (może być realizowana wcześniej, równoległe do zajęć (ćwiczeń) z pedagogiki i psychologii).

	I SEMESTR	II SEMESTR	III SEMESTR	IV SEMESTR	V SEMESTR	VI SEMESTR	RAZEM
POZIOM KSZTAŁCENIA DZIEDZINOWEGO LUB KIERUNKOWEGO				Dydaktyka (przedmiot) w szkole podst. 1 ⁴ : 45 H (15+30) / 3 ECTS --- Śródroczna praktyka zawodowa nauczycielska w szkole podst. ⁵ : 30 H (0+30) / 2 ECTS	Dydaktyka (przedmiot) w szkole podst. 2: 45 H (15+30) / 3 ECTS	Praktyka zawodowa nauczycielska ciągła w szkole podst. ⁶ 60 H (0+60) / 3 ECTS	
	SUMA	6 ECTS 90 H	6 ECTS 90 H	8 ECTS 120 H	9 ECTS 105 H	3 ECTS 60 H	32 ECTS / 465 H

⁴ studenci, którzy w trakcie 5 lat studiów na tym samym kierunku realizują program studiów określający efekty uczenia się obejmujące wiedzę i umiejętności odpowiadające wszystkim wymaganiom odpowiednio podstawy programowej przedmiotu nauczania lub podstawy programowej kształcenia w zawodzie, a którzy zdecydują się na zdobycie kwalifikacji nauczycielskich, powinni mieć (oprócz możliwości wyboru zajęć z pasma zielonego) zagwarantowaną przez dziekana/dyrektora kierunku możliwość realizacji dydaktyk przedmiotowych i praktyk na poziomie kierunkowym (specjalności nauczycielskiej) w paśmie czerwonym. Można to zorganizować, proponując dydaktyki przedmiotowe w ramach zajęć fakultatywnych do wyboru. Z takiej oferty mieliby możliwość skorzystania ci studenci, którzy obecnie korzystają z oferty Bloku Kształcenia Nauczycieli (np. studenci bibliotekoznawstwa, biologii, filozofii, filologii romańskiej, fizyki, chemii etc.). Istotne jest także, by modułem dydaktyk przedmiotowych i praktyk zawodowych (nauczycielskich) zagwarantować miejsce i formę przewidziane w prezentowanym planie. Zapewni to zachowanie sekwencyjności wskazanej w standardzie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela.

⁵ **praktyka śródroczna** wprowadzona jako realizacja wskazania ze standardu przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela (obwieszczenie MEiN z 6 kwietnia 2021 r.): „Praktyki zawodowe są zintegrowane z realizacją zajęć z zakresu dydaktyki przedmiotu nauczania lub rodzaju zajęć” (s. 7).

⁶ **obowiązkowa praktyka zawodowa nauczycielska ciągła w szkole podstawowej**, w wymiarze 60 h / 3 ECTS, rozliczana w VI semestrze studiów I stopnia (może być realizowana wcześniej po zaliczeniu dydaktyki przedmiotowej I, część tą (6) warto zrealizować jako praktykę śródroczną (5)). Usytuowanie realizacji obowiązkowej praktyki zawodowej nauczycielskiej pozostawiamy wyborowi dyrekcji kierunku (sugerujemy co najmniej sem. II/VIII).

Tabela 2 STUDIA II STOPNIA / KONTYNUACJA UKŁADU MODUŁÓW NA STUDIACH JEDNOLITYCH – ŚCIEŻKA ZINTEGROWANA

I/VII SEMESTR	II/VIII SEMESTR	III/IX SEMESTR	IV/X SEMESTR	RAZEM
Psychologia 2⁷: 15 H (15+0) / 1 ECTS	Warsztaty psychologiczno- pedagogiczne 2⁸: 30 H (0+30) / 2 ECTS			
Pedagogika 7⁷: 15 H (15+0) / 1 ECTS				
	Dydaktyka (przedmiot) w szkole ponadpodst. 1 ⁹ : 30 H (15+15) / 2 ECTS)	Dydaktyka (przedmiot) w szkole ponadpodst. 2: 30 H (15+15) / 2 ECTS)		
	Praktyka zawodowa nauczycielska ciągła w szkole ponadpodst. ¹⁰ 30 H (0+30)/2 ECTS			
2 ECTS 30 H	6 ECTS 90 H	2 ECTS 30 H		10 ECTS / 150H

⁷ **zajęcia wymagane w standardzie** (Obwieszczenie MEiN z 6.04.2021 r.), stanowiące uzupełnienie kwalifikacji nauczycielskich w tych obszarach.

⁸ **zajęcia wymagane w standardzie** (Obwieszczenie MEiN z 6.04.2021 r.), stanowiące uzupełnienie kwalifikacji nauczycielskich w tym obszarze. Ze względu na specyfikę modułu możliwe jest realizowanie go przez psychologa i pedagoga (po połowie godzin)

⁹ studenci, którzy w trakcie 5 lat studiów na tym samym kierunku realizują program studiów określający efekty uczenia się obejmujące wiedzę i umiejętności odpowiadające wszystkim wymaganiom odpowiednio podstawy programowej przedmiotu nauczania lub podstawy programowej kształcenia w zawodzie, a którzy zdecydują się na zdobycie kwalifikacji nauczycielskich, powinni mieć (oprócz możliwości wyboru zajęć z pasma zielonego) zagwarantowaną przez dziekana/dyrektora kierunku możliwość realizacji dydaktyk przedmiotowych i praktyk na poziomie kierunkowym (specjalności nauczycielskiej) w paśmie czerwonym. Można to zorganizować, proponując dydaktyki przedmiotowe w ramach zajęć fakultatywnych do wyboru. Z takiej oferty mieliby możliwość skorzystania ci studenci, którzy obecnie korzystają z oferty Bloku Kształcenia Nauczycieli (np. studenci bibliotekoznawstwa, biologii, filozofii, filologii romańskiej, fizyki, chemii etc.). Istotne jest także, by modułem dydaktyk przedmiotowych i praktyk zawodowych (nauczycielskich) zagwarantować miejsce i formę przewidziane w prezentowanym planie. Zapewni to zachowanie sekwencyjności wskazanej w standardzie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela.

¹⁰ **obowiązkowa praktyka zawodowa nauczycielska ciągła w szkole ponadpodstawowej**, rozliczana w IV semestrze studiów II stopnia. Usytuowanie realizacji obowiązkowej praktyki zawodowej nauczycielskiej pozostawione wyborowi dyrekcji kierunku (sugerujemy co najmniej sem. II/VIII).

Tabela 3 STUDIA I STOPNIA – ŚCIEŻKA ZRÓWNOWAŻONA

	I SEMESTR	II SEMESTR	III SEMESTR	IV SEMESTR	V SEMESTR	VI SEMESTR	RAZEM
POZIOM KSZTAŁCENIA OBSZAROWEGO (MODUŁY WSPIERAJĄCE KSZTAŁCENIE KIERUNKOWE)		Psychologia 1¹¹: 30 H (15+15) / 2 ECTS	Warsztaty psychologiczno- pedagogiczne 1¹²: 30 H (0+30) / 2 ECTS	Pierwsza pomoc przedmedyczna¹¹: 15 H (0+15) / 1 ECTS	Moduł obszarowy wspierający kształcenie kierunkowe 30 H / 3 ECTS		
		Pedagogika 1 11: 30 H (15+15) / 2 ECTS	Praktyka zawodowa psychologiczno- pedagogiczna w szkole podst.¹³: 15 H (0+15) / 1 ECTS	Emisja głosu¹¹: 30 H (0+30) / 2 ECTS	Moduł obszarowy wspierający kształcenie kierunkowe 30 H / 3 ECTS		
		Kultura języka¹⁴: 15 H (0+15) / 1 ECTS	Podstawy dydaktyki 11: 30 H (15+15) / 2 ECTS	Moduł obszarowy wspierający kształcenie kierunkowe 30 H / 3 ECTS			
		Nauczyciel wobec zróżnicowanych potrzeb ucznia¹⁵: 15 H (0+15) / 1 ECTS	Prawo i etyka w zawodzie nauczyciela¹⁵: 15 H (0+15) / 1 ECTS				

10

¹¹ **zajęcia wymagane w standardzie** (Obwieszczenie MEiN z 6.04.2021 r.), które studenci chcący uzyskać kwalifikacje nauczycielskie będą musieli uzupełnić na studiach II stopnia (albo na „wyższych” latach jednolitych studiów 5-letnich). Wymiar godzinowy i punktowy pozostaje zgodny ze standardem (co oznacza, że można zaproponować więcej godzin i punktów, nie można ich zaproponować mniej).

¹² **zajęcia wymagane w standardzie** (Obwieszczenie MEiN z 6.04.2021 r.), które studenci chcący uzyskać kwalifikacje nauczycielskie będą musieli uzupełnić na studiach II stopnia (albo na „wyższych” latach jednolitych studiów 5-letnich). Wymiar godzinowy i punktowy pozostaje zgodny ze standardem (co oznacza, że można zaproponować więcej godzin i punktów, nie można ich zaproponować mniej). Ze względu na specyfikę modułu możliwe jest realizowanie go przez psychologa i pedagoga (po połowie godzin).

¹³ wymagana standardem **obowiązkowa praktyka zawodowa psychologiczno-pedagogiczna**, którą studenci chcący uzyskać kwalifikacje nauczycielskie będą musieli uzupełnić na studiach II stopnia (albo na „wyższych” latach jednolitych studiów 5-letnich)

¹⁴ nieobowiązkowy moduł, możliwy do zastąpienia przez inny na poziomie kierunkowym, adresowany głównie do studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela na kierunkach niehumanistycznych.

¹⁵ moduły wykraczające poza standard, stanowiące element pogłębienia kompetencji nauczycielskich.

	I SEMESTR	II SEMESTR	III SEMESTR	IV SEMESTR	V SEMESTR	VI SEMESTR	RAZEM
POZIOM KSZTAŁCENIA DZIEDZINOWEGO LUB KIERUNKOWEGO				dydaktyka (przedmiot) w szkole podst. 1 ¹⁶ ; 30 H / 2 ECTS	dydaktyka (przedmiot) w szkole podst. 2: 30 H / 2 ECTS	dydaktyka (przedmiot) w szkole podst. 3: 30 H / 2 ECTS	
				praktyka zawodowa nauczycielska śródroczna w szkole podst. ¹⁷ ; 30 h / 2 ECTS		praktyka zawodowa nauczycielska ciągła 30/2 ECTS ¹⁸	
	SUMA	6 ECTS 90 H	6 ECTS 90 H	10 ECTS 135 H	8 ECTS 90 H	4 ECTS 60 H	34 ECTS / 465 H

¹⁶ Studenci, którzy w trakcie 5 lat studiów na tym samym kierunku realizują program studiów określający efekty uczenia się obejmujące wiedzę i umiejętności odpowiadające wszystkim wymaganiom odpowiednio podstawy programowej przedmiotu nauczania lub podstawy programowej kształcenia w zawodzie, a którzy zdecydują się na zdobycie kwalifikacji nauczycielskich, powinni mieć (oprócz możliwości wyboru zajęć z pasma zielonego) zagwarantowaną przez dziekana/dyrektora kierunku możliwość realizacji dydaktyk przedmiotowych i praktyk w paśmie czerwonym. Można to zorganizować, proponując dydaktyki przedmiotowe w ramach zajęć fakultatywnych do wyboru. Z takiej oferty mieliby możliwość skorzystania ci studenci, którzy obecnie przystępują do BKN-u (np. studenci bibliotekoznawstwa, biologii, filozofii, filologii romańskiej, fizyki, chemii etc). Istotne jest także, by modułom dydaktyk przedmiotowych i praktyk zawodowych (nauczycielskich) zagwarantować miejsce i formę przewidziane w prezentowanym planie. Zapewni to zachowanie sekwencyjności wskazanej w standardzie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela.

¹⁷ **praktyka zawodowa nauczycielska śródroczna w szkole podstawowej** wprowadzona jako realizacja wskazania ze standardu przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela (obwieszczenie MEiN z 6 kwietnia 2021 r., Dz. U. z 12 maja 2021 r. poz. 890): „Praktyki zawodowe są zintegrowane z realizacją zajęć z zakresu dydaktyki przedmiotu nauczania lub rodzaju zajęć” (s. 7). Wymiar godzinowy i punktowy pozostaje zgodny ze standardem (co oznacza, że można zaproponować więcej godzin i punktów, nie można ich zaproponować mniej).

¹⁸ **obowiązkowa praktyka zawodowa nauczycielska ciągła w szkole podstawowej**, w wymiarze 60 h / 3 ECTS, rozliczana w VI semestrze studiów I stopnia (może być realizowana wcześniej po zaliczeniu dydaktyki przedmiotowej I, część można zrealizować jako **praktykę zawodową nauczycielską śródroczną w szkole podstawowej** (17)). Usytuowanie realizacji obowiązkowej praktyki zawodowej nauczycielskiej pozostawiamy wyborowi dyrekcji kierunku (sugerujemy co najmniej sem. II/VIII).

Tabela 4 Studia II stopnia / kontynuacja układu modułów na studiach jednolitych

I/VII SEMESTR	II/VIII SEMESTR	III/IX SEMESTR	IV/X SEMESTR	RAZEM
Psychologia 2¹⁹: 30 H (15+15) / 2 ECTS				
Pedagogika 2¹⁹: 30 H (15+15) / 2 ECTS				
Warsztaty psychologiczno-pedagogiczne 2²⁰: 30 H (0+30) / 2 ECTS				
Praktyka psychologiczno-pedagogiczna w szkole ponadpodstawowej¹⁹: 15 H (0+15) / 1 ECTS				
	Dydaktyka (przedmiot) w szkole ponadpodst. 1 ²¹ : 30 H (0+30) / 2 ECTS	Dydaktyka (przedmiot) w szkole ponadpodst. 2: 30 H (0+30) / 2 ECTS		
	Praktyka zawodowa nauczycielska śródroczna w szkole ponadpodst. ²² 30 H / 2 ECTS	Praktyka zawodowa nauczycielska ciągła w szkole ponadpodst. ²³ 30 H / 2 ECTS		
7 ECTS 105 H	4 ECTS 60 H	4 ECTS 60 H		15 ECTS / 225 H

¹⁹ **zajęcia wymagane w standardzie** (Obwieszczenie MEiN z 6.04.2021 r.), stanowiące uzupełnienie kwalifikacji nauczycielskich w tych obszarach.

²⁰ **zajęcia wymagane w standardzie** (Obwieszczenie MEiN z 6.04.2021 r.), stanowiące uzupełnienie kwalifikacji nauczycielskich w tym obszarze. Ze względu na specyfikę modułu możliwe jest realizowanie go przez psychologa i pedagoga (po połowie godzin).

²¹ studenci, którzy w trakcie 5 lat studiów na tym samym kierunku realizują program studiów określający efekty uczenia się obejmujące wiedzę i umiejętności odpowiadające wszystkim wymaganiom odpowiednio podstawy programowej przedmiotu nauczania lub podstawy programowej kształcenia w zawodzie, a którzy zdecydują się na zdobycie kwalifikacji nauczycielskich, powinni mieć (oprócz możliwości wyboru zajęć z pasma zielonego) zagwarantowaną przez dziekana/dyrektora kierunku możliwość realizacji dydaktyk przedmiotowych i praktyk na poziomie kierunkowym (specjalności nauczycielskiej) w paśmie czerwonym. Można to zorganizować, proponując dydaktyki przedmiotowe w ramach zajęć fakultatywnych do wyboru. Z takiej oferty mieliby możliwość skorzystania ci studenci, którzy obecnie korzystają z oferty Bloku Kształcenia Nauczycieli (np. studenci bibliotekoznawstwa, biologii, filozofii, filologii romańskiej, fizyki, chemii etc.). Istotne jest także, by modułem dydaktyk przedmiotowych i praktyk zawodowych (nauczycielskich) zagwarantować miejsce i formę przewidziane w prezentowanym planie. Zapewni to zachowanie sekwencyjności wskazanej w standardzie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela.

²² **praktyka zawodowa nauczycielska śródroczna w szkole podstawowej** wprowadzona jako realizacja wskazania ze standardu przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela (obwieszczenie MEiN z 6 kwietnia 2021 r., Dz. U. z 12 maja 2021 r. poz. 890): „Praktyki zawodowe są zintegrowane z realizacją zajęć z zakresu dydaktyki przedmiotu nauczania lub rodzaju zajęć” (s. 7). Wymiar godzinowy i punktowy pozostaje zgodny ze standardem (co oznacza, że można zaproponować więcej godzin i punktów, nie można ich zaproponować mniej).

²³ **obowiązkowa praktyka zawodowa nauczycielska ciągła w szkole ponadpodstawowej**, rozliczana w IV semestrze studiów II stopnia. Usytuowanie realizacji obowiązkowej praktyki zawodowej nauczycielskiej pozostawione wyborowi dyrekcji kierunku (sugerujemy co najmniej sem. II/VIII).

OBSZAR: Cyfrowy Świat

PODOBSZAR: Cyfrowe technologie

MODUŁ: Wprowadzenie do programowania

Celem zajęć jest wprowadzenie do programowania i algorytmiki, wcześniejsza znajomość tych zagadnień nie jest wymagana. Zajęcia mają formę laboratoriów, realizowana są metodą problemową, ukierunkowane są na rozwiązywanie praktycznych problemów. W trakcie ich rozwiązywania omawiane są kolejne elementy wprowadzające studenta w świat algorytmiki i programowania, obejmujące: analizę problemu, opracowanie algorytmu, jego zapis w wybranym języku programowania, weryfikację poprawności działania programu, optymalizację kodu. Omawiane będą przede wszystkim klasyczne algorytmy. Zakłada się wykorzystanie języka Python lub innego wiodącego języka programowania (C/C++, Java, C#).

Przykładowe podręczniki:

- Podręcznik do wybranego j. programowania
- M. Sysło, Algorytmy, Helion <https://helion.pl/ksiazki/algorytmy-maciej-syslo,algory.htm>

SŁOWA KLUCZOWE

algorytm, programowanie, języki programowania, środowiska programistyczne

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Wprowadzenie do algorytmiki i programowania.
- Koncepcja języków programowania, program komputerowy, translacja programów.
- Zapis algorytmów słownie, listą kroków oraz schematem blokowym.

II BLOK

- Wybrane konstrukcje programistyczne, algorytm a instrukcje języka programowania.
- Operacje wejścia-wyjścia, instrukcje wejścia/wyjścia, wyrażenia arytmetyczne i logiczne, instrukcje warunkowe, instrukcje iteracyjne, funkcje z parametrami i bez parametrów
- Wprowadzenie do rekurencji
- Zapis omawianych algorytmów z wykorzystaniem wybranego języka programowania.

III BLOK

- Środowiska programistyczne, ich funkcje i rola.
- Ćwiczenia problemowe w konstruowaniu programów.
- Testowanie i uruchamianie programów.

PODOB SZAR Cyfrowe technologie

MODUŁ Metody i techniki programowania

Celem zajęć jest rozwinięcie umiejętności programowania z wykorzystaniem współczesnych metod i technik tworzenia oprogramowania. Student poznaje podstawowe paradygmaty programowania, w tym podejście obiektowe. Wymagana jest znajomość podstaw programowania. Zajęcia mają formę laboratoriów, realizowane są metodą problemową, ukierunkowane są na rozwiązywanie praktycznych problemów. Zakłada się, że studenci będą wykonywali ćwiczenia dostępne w repozytoriach ćwiczeń dla programistów (np. <https://szkopul.edu.pl/>, <https://onlinejudge.org>).

Przewiduje się wykorzystanie na zajęciach jednego z wiodących języków programowania C/C++, Java, C#, Python.

SŁOWA KLUCZOWE

paradygmaty programowania, metody i techniki algorytmiczne, programowanie obiektowe

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Podstawowe paradygmaty programowania: programowanie imperatywne i deklaratywne.
- Programowanie proceduralne, rola podprogramów, funkcje, wykorzystanie rekurencji.
- Metody i techniki algorytmiczne: metoda dziel i zwyciężaj, podejście zachłanne, programowanie dynamiczne.

II BLOK

- Programowanie obiektowe, geneza, koncepcja.
- Klasa, obiekt, pola, metody, zakresy widoczności składowych obiektów.
- Dziedziczenie, związki całość-część: agregacja, kompozycja, elementy notacji UML.
- Implementacja i wykorzystanie obiektowych struktur danych (listy, stosy, kolejki, drzewa).
- Programowanie zgodne z zasadą SOLID, wprowadzenie do wzorców projektowych.

III BLOK

- Ćwiczenia problemowe w konstruowaniu programów obiektowych.
- Wykorzystanie możliwości środowisk programistycznych, zarządzanie projektem aplikacji, testowanie, automatyzacja czynności, refaktoryzacja kodu.
- Aspekty prawne związane z tworzeniem oprogramowania.

PODOBSZAR Cyfrowe technologie

MODUŁ Metody i narzędzia analizy danych

Celem zajęć jest zdobycie wiedzy na temat metod analizy danych oraz wyrobienie umiejętności praktycznego stosowania tych metod w wybranych zadaniach analizy danych. Posiadanie umiejętności z zakresu podstaw programowania będzie atutem, nie jest jednak wymagane. Zajęcia mają formę laboratoriów, realizowana są metodą problemową, ukierunkowane są na rozwiązywanie praktycznych problemów. W trakcie ich rozwiązywania omawiane są kolejne elementy wprowadzające studenta w świat analizy danych, obejmujące: gromadzenie danych, ich przetwarzanie, ekstrakcję

informacji zagregowanych, opracowanie i wizualizację wyników. Zakłada się wybór jednego z sugerowanych środowisk: pakiet R (wraz z RStudio, Rattle), języka Python z odpowiednimi bibliotekami, pakiet MatLab, pakiet Octave. Na zajęciach wykorzystywać można oprogramowanie właściwe dla analizy jakościowej danych tekstowych, np. darmowe programy CLARIN, DARIAH dotyczące opracowania danych językowych i korpusów, czy też płatne: MAXQDA do analizy jakościowej transkrypcji, obrazów, nagrań.

SŁOWA KLUCZOWE

analiza danych, uczenie maszynowe, interpretacja danych, wizualizacja danych

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Organizacja procesu analizy danych.
- Etapy analizy danych i ich realizacja praktyczna.

II BLOK

- Przegląd mechanizmów organizacji procesu analizy danych w wybranym środowisku.
- Wykorzystanie metod analizy danych w wybranym środowisku.
- Pakiety graficzne i wizualizacja danych i wyników analiz.

III BLOK

- Metody zbierania danych w Internecie – wykorzystanie zaawansowanych operatorów i opcji wyszukiwarek internetowych.
- Podstawowe techniki zbierania danych w Internecie.
- Techniki statystyczne i metody uczenia maszynowego.
- Ćwiczenia problemowe w zakresie analizy danych.
- Ćwiczenia problemowe w zakresie uczenia maszynowego.
- Aspekty prawne analizy danych; Data Act (wykorzystanie chmury).

PODOB SZAR Cyfrowe technologie

MODUŁ Arkusz kalkulacyjny: MS Excel

Celem modułu jest podniesienie umiejętności wykorzystania jednego z najpopularniejszych narzędzi umożliwiającego analizę i wizualizację danych: arkusza kalkulacyjnego MS Excel.

W ramach zajęć studenci i studentki nauczą się edytować, wyszukiwać i analizować dane, przygotowywać raporty za pomocą tabel przestawnych, tworzyć wykresy. Poznają zaawansowane opcje programu.

Moduł prowadzony w formie warsztatowej. Ćwiczenia praktyczne dostosowane do przypadków właściwych kierunkowi/kierunkom.

Możliwość realizacji modułu na różnym poziomie zaawansowania.

Wymagana jest licencja na Ms Office 365, płatna (dla pracowników, studentów)

SŁOWA KLUCZOWE

Analiza i wizualizacja danych, arkusz kalkulacyjny MS Excel

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Arkusze kalkulacyjne: jakie mają funkcjonalności, do czego mogą być wykorzystane; przykłady arkuszy kalkulacyjnych
- MS Excel: Dane: typy, przetwarzanie, sortowanie, eksport, import, reguły przetwarzania z wykorzystaniem wbudowanych funkcji i formuł
- Zarządzanie wybranymi elementami arkusza, ochrona danych

II BLOK

- Wizualizacja danych: tworzenie wykresów i grafik.

III BLOK

- Wykorzystanie zaawansowanych opcji programu Excel
- Analiza danych z użyciem wybranych rozszerzeń programu Excel.

PODOBSZAR Cyfrowe technologie

MODUŁ Podstawy bezpieczeństwa informacyjnego

Celem zajęć jest przedstawienie najważniejszych aspektów teoretycznych i praktycznych z zakresu bezpieczeństwa informacyjnego. Studentom zostanie przekazana wiedza na temat pojęcia i rodzajów bezpieczeństwa informacyjnego, a także podstawowych zagrożeń – w ujęciu technicznym i społecznym – w tym zakresie. Omówione zostaną podstawowe metody przeprowadzania ataków teleinformatycznych, a także

takie zjawiska jak haking, haktywizm, a także działalność wywiadowcza oraz terrorystyczna w cyberprzestrzeni. A także zasady prawne związane z cyberbezpieczeństwem na terytorium EU.

SŁOWA KLUCZOWE

Bezpieczeństwo informacyjne, bezpieczeństwo teleinformatyczne, cyberataki, propaganda, prawo

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Wprowadzenie do bezpieczeństwa informacyjnego.
- Historia rewolucji informatycznej.

II BLOK

- Ewolucja zagrożeń dla bezpieczeństwa informacyjnego w ujęciu historycznym.
- Podstawowe, wybrane metody i środki cyberataków (wirusy, trojany, robaki, rootkity, phishing, spear-phishing, IP spoofing itp.).
- Cechy cyberprzestrzeni jako nowego wymiaru bezpieczeństwa (zarówno w ujęciu technicznym, jak i społecznym).

III BLOK

- Haking, haktywizm.
- Podstawowe formy cyberprzestępczości w surface oraz dark webie.
- Działalność wywiadowcza oraz wojskowa w cyberprzestrzeni.
- Cyberterroryzm. Formy działalności propagandowej i komunikacyjnej terrorystów w sieci.

IV BLOK

- Prawne aspekty cyberbezpieczeństwa NIS1, NIS2.
- Zarządzanie cyberbezpieczeństwem.
- Instytucje związane z cyberbezpieczeństwem w UE i PL.
- Strategia cyberbezpieczeństwa.

PODOB SZAR: Cyfrowe Społeczeństwo

MODUŁ Wprowadzenie do problematyki sztucznej inteligencji

Celem zajęć jest przedstawienie podstaw teoretycznych sztucznej inteligencji z uwzględnieniem różnych perspektyw: technicznej, prawnej, społecznej, artystycznej. Zastosowania SI zostaną również przystępnie omówione na przykładzie działania urzędów i aplikacji codziennego użytku, a także w kontekście wyzwań cywilizacyjnych związanych z szeroko pojętą automatyzacją, nadzorem i cyberbezpieczeństwem.

SŁOWA KLUCZOWE

Uczenie maszynowe, przetwarzanie języka naturalnego automatyzacja, algorytmy społeczne, cyberkontrola

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Pojęcie sztucznej inteligencji, geneza i historia jej rozwoju.
- Podstawy teoretyczne i inspiracje dla algorytmów sztucznej inteligencji.
- Przegląd metod sztucznej inteligencji i ich zastosowań.

19

II BLOK

- Pojęcie sztucznej inteligencji, aspekty prawne.
- Regulacja sztucznej inteligencji w systemach europejskich i amerykańskich.
- Prawna kontrola algorytmów.
- Chat GPT i inne podobne narzędzia - jak działać z nimi zgodnie z etyką i regułami prawnymi.

III BLOK

- Sztuczna inteligencja a data economy.
- Automatyzacja pracy.
- Mity wokół sztucznej inteligencji.

IV BLOK

- Sztuczna inteligencja w pracy artystycznej i eksperymencie twórczym (Midjourney, ChatGPT i inne narzędzia a praktyki de-sign thinking, concepting, kitbashing).

- Ko-kreatywność: różnice w naukowym oraz artystycznym wykorzystaniu sztucznej inteligencji.
- Humanocentryzm: sztuczna inteligencja jako dobro wspólne, narzędzie kontroli, problem polityczny.

PODOBSZAR Cyfrowe Społeczeństwo

MODUŁ Wprowadzenie do filozofii techniki

Celem zajęć jest przedstawienie wybranych aspektów filozofii techniki w kontekście współczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych i związanych z nimi przekształceń: antropologicznych (technika-człowiek), społecznych (technika-społeczeństwo), psychologicznych (technika-życie psychiczne), poznawczych (technika-umysł), ekologicznych (technika-przyroda), ewolucyjnych (ewolucja biologiczna-ewolucja techniczna). Przekrojowa tematyka zajęć zachęca również do kształtowania międzyobszarowej refleksji krytycznej nad współczesną „rewolucją cyfrową” w kontekście ekonomii politycznej, biosfery-technosfery i tzw. „konwergencji technologicznej” (nanotechnologia, biotechnologia, informatyka, nauki kognitywne). Zajęcia mają formę wykładów problemowych i mogą być prowadzone na wszystkich kierunkach studiów, również łącznie.

20

SŁOWA KLUCZOWE

Technosfera, digitalizacja, konwergencja, antropocen

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Technika a technologia.
- Technologia a antropologia. Teorie ewolucji technicznej od paleoantropologii do historii techniki przemysłowej.
- Technonauka a rozwój przemysłowy.

II BLOK

- „Wielkie przyspieszenie” lub technologia w antropocenie.
- Ewolucja techniczna od II wojny światowej do współczesnych zawirowań geopolitycznych.
- Od cybernetyki do digitalizacji.

III BLOK

- Krytyka techniki, cyfrowy świat a ekonomia polityczna.
- Ekologia techniki w dobie automatyzacji pracy i procesów myślowych.
- Budowanie dojrzałej kultury cyfrowej po automatyzacji. Perspektywy, praktyki, obawy, nadzieje.

PODOB SZAR Cyfrowe Społeczeństwo

MODUŁ Tworzenie Cyfrowych Światów

Zajęcia praktyczne o profilu humanistycznym skierowane do osób studenckich zainteresowanych tworzeniem cyfrowych światów. Celem kursu jest ćwiczenie kompetencji związanych z projektowaniem oraz produkcją przestrzeni cyfrowej zabawy, rozrywki, edukacji. Zajęcia mają formę projektową połączoną z laboratoriami analizy światów i środowisk cyfrowych. W trakcie kursu osoby studenckie zapoznają się z podstawowymi założeniami światotwórczymi związanymi z narracją, afordancją i ekologią cyfrowych światów. Kurs obejmuje przeprowadzenie grupowych projektów światotwórczych od fazy projektowania do fazy proof of concept. Osoby studenckie poznają podstawowe metody pracy zespołowej, tworzą dokument projektowy (design document), oraz wypracują autorski projekt fikcyjnego świata.

21

Bibliografia:

- Maj, Krzysztof, 2019. Światotwórstwo w fantastyce: Od przedstawienia do zamieszkiwania. Kraków: Universitas.
- Günzel, Stephan, and Espen Aarseth (eds.), 2020. Ludotopia: Spaces, places and territories in computer games. Bielefeld: transcript Verlag.
- McGonigal, Jane, 2017. SuperBetter. Warszawa: Wydawnictwo Czarna Owca.
- Dyer-Witheford, Nick, Greig de Peuter, 2019. Gry imperium: Globalny kapitalizm i gry wideo. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.
- Mitchell, Liam, 2018. Ludopolitics: Videogames against control. Winchester, UK, Washington, USA: Zero Books.
- Dan McQuillan, 2022. Resisting AI An Anti-fascist Approach to Artificial Intelligence. Bristol University Press.

SŁOWA KLUCZOWE

Światotwórstwo, światy cyfrowe, twórczość, projektowanie

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Wprowadzenie do światotwórstwa na wybranych przykładach.
- Jak budowane są światy transmedialne (film-komiks-gra-literatura), np. Marvel Comic Universe, Wiedźmin, Cyber-punk.
- Antropologia i etnografia cyfrowych światów. Badania terenowe w światach cyfrowych.

II BLOK

- Cyfrowe światy jako znaczące rozszerzenia rzeczywistości społecznej człowieka współczesnego.
- Cyfrowe światy jako technologie zmiany społecznej.
- Metawersum, problem prawa autorskiego w cyfrowych światach, kolizja prawa a cyfrowe światy
- Gospodarka cyfrowa w Metawersum – aspekty prawne

III BLOK

- Analiza dobrze pomyślanych i źle wykonanych światów.
- Tworzenie światów zaangażowanych w problemy współczesnego świata: antropocen, kryzysy wojenne, migracyjne, terroryzm.
- Cyfrowe światy w perspektywie przemian społecznych: samotność, uzależnienia, uciezki, terapie, utopie.

22

PODOBSZAR Cyfrowe Społeczeństwo

MODUŁ Uwaga w otoczeniu cyfrowym

Celem zajęć jest wprowadzenie do problematyki związanej z uwagą w kontekście „ekonomii uwagi” i „kapitalizmu platform”. Osobom studenckim zostaną przedstawione mechanizmy eksploatacji uwagi i historia stopniowego wzrostu jej znaczenia jako zasobu w kapitalizmie, od rewolucji przemysłowej do teorii zarządzania informacją i współczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych. Omówienie podstawowych wyzwań psychospołecznych związanych z utratą zdolności skupienia uwagi w kontekście nadmiaru informacyjnego pozwoli na pokazanie tego problemu

w wymiarze ekologicznym oraz na uwypuklenie zależności między utrzymaniem uwagi a projektowaniem cyfrowym.

Bibliografia:

- Alombert, Anne et Olga Kokshagina (2021), *Votre attention s'il vous plaît. Quels leviers face à l'économie de l'attention ?*, Paris, Conseil national du numérique.
- Citton, Yves (dir.) (2014), *L'économie de l'attention. Nouvel horizon du capitalisme ?*, Paris, La Découverte.
- Citton, Yves (2017), *The Ecology of Attention*, trans. Barnaby Norman, New York, Polity.
- Crary, Jonathan (1999), *Suspensions of Perception. Attention, Spectacle and Modern Culture*, Cambridge MA, MIT Press
- Crary, Jonathan (2015), *24/7. Późny kapitalizm i koniec snu*, tłum. Dariusz Żukowski, Kraków, Karakter.
- Guattari, Félix (2000), *The Three Ecologies*, trans. Ian Pindar, Paul Sutton, London and New Brunswick NJ, The Athlone Press.
- Kępiński, Antoni (1987), *Lęk*, Warszawa: PWZL.
- Krzykowski, Michał (2022), *Krytyka w technopresji*, *Śląskie Studia Polonistyczne*, nr 2(20), <https://doi.org/10.31261/SSP.2022.20.09>.
- Stiegler, Bernard (2010), *Taking Care of Youth and the Generations*, Stanford University Press.

SŁOWA KLUCZOWE

uwaga, zdrowie psychiczne, ekonomia i ekologia uwagi, kapitalizm platform

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Uwaga jako zdolność psychiczna i społeczna.
- Uwaga i jej przedmioty.
- Lęk i „entropia psychiczna”.

II BLOK

- Genealogia uwagi i przekształcenia percepcji w kontekście rozwoju techniki od końca XIX wieku do dzisiaj.
- Ekonomiczne teorie uwagi jako „towaru deficytowego”.
- Eksploatacja uwagi w dobie mediów cyfrowych.

III BLOK

- Uwaga w kontekście ekologii środowiskowej, społecznej i umysłowej.
- Ekologia uwagi.
- Projektowanie cyfrowe na rzecz wzmocnienia koncentrowania uwagi.

IV BLOK

- Prawne aspekty społeczeństwa cyfrowego.

OBSZAR: GRANICE NAUKI

MODUŁ Fundamentalne prawa przyrody

Moduł ma na celu przedstawienie fundamentalnych praw przyrody, stanowiących podstawę rozumienia otaczającego nas świata i każdej nauki. Omówione zostaną stanowiska dotyczące niezmienności i uniwersalizmu praw przyrody. Wyjaśnione zostanie to, czym prawa przyrody różnią się od prawidłowości, które badają na przykład literaturoznawstwo, językoznawstwo, historia, psychologia, socjologia, filozofia czy ekonomia. Studentki i studenci zapoznają się z najważniejszymi osiągnięciami biologicznymi i fizycznymi oraz ich znaczeniem w czasach współczesnych (m.in. na przykładzie osiągnięć wyróżnionych nagrodami Nobla). Ostatnia część modułu przedstawi to, jak odkrycia naukowe dotyczące praw przyrody przetwarzane są w innych naukach i jak wygląda ich recepcja w tekstach kultury.

SŁOWA KLUCZOWE

prawa, natura, ewolucja, teorie, wynalazki

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

25

I BLOK

- Fundamentalne teorie biologii (np. teoria ewolucji świata organicznego, biogenezy, komórkowa, genowa).

II BLOK

- Fundamentalne prawa i teorie fizyki (np. prawo grawitacji, szczególna teoria względności, budowa materii czy teoria powstania wszechświata – Big Bang).

III BLOK

- Filozoficzne problemy biologii
- Filozoficzne problemy fizyki.
- Obszar możliwych badań naukowych a problemy metafizyczne.
- Determinizm i indeterminizm (przypadek, konieczność, celowość zjawisk).
- Obraz przyrody po rewolucji informatycznej.

IV BLOK

- Najważniejsze odkrycia współczesnej nauki w zakresie fundamentalnych praw przyrody (zwłaszcza wyróżnione nagrodą Nobla).

V BLOK

- Najważniejsze odkrycia współczesnej nauki w zakresie fundamentalnych praw przyrody:
 - a prace z obszaru innych nauk (np. humanistyki i socjologii),
 - w tekstach kultury (np. w literaturze, w filmie, w grach komputerowych, w sztukach plastycznych) ale też w pracach z zakresu humanistyki i socjologii.*

*Dobór materiału będzie zależny od dyscypliny naukowej reprezentowanej przez osobę prowadzącą tę część modułu.

MODUŁ Logika w praktyce

Celem modułu jest zapoznanie słuchaczy z logiczną kulturą formułowania i wyrażania myśli. W trakcie zajęć przedstawione zostaną syntaktyczne, semantyczne i pragmatyczne właściwości języków oraz zjawisko wieloznaczności i problemy komunikacyjne z nim związane. Studentki i studenci poznają sposoby poprawnego formułowania definicji, zjawisko implikatur konwersacyjnych (z naciskiem na różne sposoby wykorzystywania ich w celach manipulacyjnych) oraz z podstawowe narzędzia statystyczne, takie jak graficzna prezentacja danych, których omówienie będzie skupiało się nie tylko na tym, jak rozumieć badania naukowe, ale też jak rozpoznawać różne błędy i nadużycia w komunikacji wykorzystującej dane statystyczne.

SŁOWA KLUCZOWE

logika, język, wieloznaczność, implikatury, sens i nonsens

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Język naturalny i języki sztuczne.
- Syntaktyczne, semantyczne i pragmatyczne oblicze języka.
- Sensowność wyrażen językowych.

II BLOK

- Wieloznaczności leksykalne, syntaktyczne i modalne.
- Nonsensowność i niezrozumiałość wyrażen.
- Błędy w sporach słownych.

III BLOK

- Definiowanie wyrażen.
- Błędy w definiowaniu.
- Implikatury konwersacyjne (jak kłamać mówiąc prawdę).

IV BLOK

- Statystyka jako narzędzie zrozumienia danych.
- Metody statystyczne.
- Statystyka jako narzędzie nadużyć i manipulacji.

MODUŁ Metody i narzędzia nauki

Moduł prezentuje pojęcie nauki, rozumianej jako proces pozyskiwania wiedzy oraz sposób realizacji potrzeby poznawczej jednostki. Charakteryzuje istotę poznania naukowego oraz rolę paradygmatów, aksjomatów, praw, kategorii i teorii nauko-wych. Moduł wyjaśnia właściwe zastosowanie terminów takich jak: nauka, teoria naukowa, metodologia, metodyka, metoda, procedura badawcza. Zaprezentuje składowe procedury badawczej (problem badawczy, hipoteza, pytania pomocnicze, wyjaśnianie, przewidywanie, korelacja itp.) i ich znaczenie dla poprawności i skuteczności badań naukowych. Przedstawia także podział metod badawczych ze względu na źródło informacji oraz porównuje metody jakościowe i ilościowe. Omawia specyfikę metody case study (studium przypadku) wraz z jej ograniczeniami i możliwościami zastosowania w badaniach naukowych. Studentki i studenci zapoznają się także z problemem fałszywych wyników badań w publikacjach naukowych.

SŁOWA KLUCZOWE

nauka, poznanie naukowe, uzasadnianie naukowe, metodologia, metoda

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Podstawowe pojęcia nauki (jak wiedza naukowa, twierdzenie naukowe, prawa nauki itp.).

- Rodzaje naukowych uzasadnień (co jest dowodem w nauce?; dedukcja, indukcja, obserwacja, potwierdzanie i obalanie hipotez, wyjaśnianie i przewidywanie itd.).
- Klasyfikacje i specyfika poszczególnych nauk (np. podział na nauki formalne, empiryczne, społeczne, humanistyczne; zagadnienie interdyscyplinarności).

II BLOK

- Paradygmaty i rewolucje naukowe (np. na przykładzie programów badawczych współczesnej nauki, wybranych nagród Nobla – w zależności od zainteresowań można uzmienniać przykłady).
- Metody nauk empirycznych.
- Metody humanistyki.
- Modele w nauce.

III BLOK

- Metoda case study (studium przypadku) w rozwoju teorii naukowych (w zależności od potrzeb danego kierunku studiów można zastosować różne przykłady).
- Organizacja i funkcjonowanie zespołów badawczych (w tym zespołów interdyscyplinarnych).

MODUŁ Modele myślenia i poznawania

W ramach modułu omówione będą teoretyczne i praktyczne zagadnienia dotyczące myślenia i poznania w tym takie zdolności poznawania rzeczywistości jak odbieranie, przetwarzanie, zapisywanie i wykorzystanie informacji docierającej ze świata. Studentki i studenci zapoznają się z najważniejszymi procesami poznawczymi oraz mechanizmami poznania. Temat myślenia i poznania będzie przedstawiony dwupoziomowo:

1. jako procesy neuronalne zachodzące w mózgu, które można badać za pomocą współczesnych narzędzi neuroobrazowania w stanie normy i patologii,
2. jako funkcje myślenia, będące własnością abstrakcyjnego umysłu. Przedstawione zostaną także podstawowe paradygmaty nauki o poznaniu, w tym zagadnienia sztucznej inteligencji i ucieleśnionego, osadzonego umysłu.

SŁOWA KLUCZOWE

myślenie, poznanie, percepcja, mózg, sztuczna inteligencja

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Jak poznajemy? (percepcja, uwaga, pamięć, świadomość, przetwarzanie języka).
- Mechanizmy poznania (np. torowanie, kotwiczenie, gestalty, bodźcowanie podprogowe, rozpoznawanie krawędzi, widzenie i myślenie przestrzenne).
- Błędy poznawcze (np. błędy matematyczne, błędy szybkiego liczenia, iluzje wzrokowe, słuchowe, błędy fałszywego wspomnienia).

II BLOK

- Metody badania ludzkiego poznania.
- Poznawcze funkcje struktur układu nerwowego.
- Terapie zaburzeń i wspomaganie funkcji poznawczych.

III BLOK

- Myślenie jako program komputerowy.
- Podstawowe problemy sztucznej inteligencji (tu maszyna/test Turinga).
- Sztuczne sieci neuronowe i ich trenowanie.

29

IV BLOK

- Koncepcje ucieleśnionego umysłu – co ma nasze ciało do myślenia?
- Metafora jako mechanizm poznawczy.

MODUŁ Nauka i pseudonauka

Moduł przedstawia ramy teoretyczne i wybrane techniki pozwalające odróżnić naukę od pseudonauki. Osoby uczestniczące w zajęciach poznają m.in. wybrane kryteria naukowości, rodzaje obiegu wiedzy naukowej, a także sposoby funkcjonowania społeczności naukowych i pseudonaukowych. Zajęcia prezentują wybrane heurystyki (uproszczone reguły myślenia) ułatwiające: ocenę rzetelności ekspertów i wiarygodność źródeł informacji; rozpoznanie i krytyczną analizę tekstów pseudonaukowych.

SŁOWA KLUCZOWE

nauka, pseudonauka, granice nauki, heurystyki naukowe, informacja naukowa

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Źródła myślenia naukowego.
- Kiedy wiedza jest nauką? (Różnice między przekonaniem naukowym a filozoficznymi, religijnymi czy pseudonaukowymi).
- Społeczne konteksty wiedzy naukowej i pseudonaukowej (współczesne obiegi wiedzy; społeczność naukowa i społeczność pseudonaukowa).

II BLOK

- Podziały w nauce.
- Funkcje nauki.

III BLOK

- Co nie jest nauką, ale ją udaje? Jak pseudonauka podszywa się pod naukę?
- Kiedy i dlaczego ludzie wierzą w pseudonaukę? (Dlaczego w księgarniach znaleźć można więcej książek o astrologii niż o astronomii?)

IV BLOK

- Retoryka pseudonauki. Warsztaty krytycznego czytania tekstów pseudonaukowych.
- Niebezpieczeństwa pseudonauki.

V BLOK

- Czym zajmują się dzisiaj naukowczynie i naukowcy? (np. na przykładzie nagród Nobla).
- Jak najnowsze odkrycia naukowe przedstawiane są w sposób popularnonaukowy w tekstach literackich i mediach.

MODUŁ Odpowiedzialność w nauce

Moduł skierowany jest do osób zainteresowanych etyczno-społecznymi wymiarami działalności naukowej. Przedstawia kluczowe wyzwania związane z etycznym, rzetelnym i odpowiedzialnym względem otoczenia prowadzeniem naukowych badań. Podczas analiz konkretnych przykładów omawiane będą współczesne problemy wynikające z prowadzenia działalności naukowej i ich, niejednokrotnie nieoczywiste,

uwarunkowania. Przedstawione i poddane dyskusji zostaną kwestie związane z prawem własności wytworów nauki oraz legalnych i uczciwych sposobów ich dystrybucji, a także konsekwencje wynikające z ograniczonego dostępu do wiedzy naukowej. Uczestnictwo w zajęciach powinno rozwinąć świadomość etyczną uczestników, poszerzyć ich naukową wyobraźnię oraz należyście przygotować do realizacji samodzielnych eksploracji badawczych w sposób odpowiedzialny, zgody z aktualnie obowiązującymi normami prawnymi i etycznymi.

SŁOWA KLUCZOWE

etyka, społeczna odpowiedzialność nauki, prawa autorskie, rozwój techniki, bioetyka

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Podstawowe pojęcia etyki.
- Zagadnienie odpowiedzialności.
- Społeczna odpowiedzialność nauki (w ogóle i nauk szczegółowych np. nauk społecznych, w których prowadzi się badania empiryczne z udziałem osób; odpowiedzialność przedstawicieli różnych nauk za jasny i czytelny sposób komunikowania o odkryciach, rola humanistyki tym zakresie).

II BLOK

- Etyka prowadzenia badań naukowych (problem wolności badań i odpowiedzialności – czy naukowcy powinni przewidywać i brać pod uwagę możliwy sposób wykorzystania ich odkryć?)
- Własność intelektualna i prawa autorskie.
- Transparentność w nauce (otwarty dostęp do nauki, uczciwe komunikowanie wyników badań).
- Wpływ badań naukowych na otoczenie.

III BLOK

- Rozwój techniki a zagadnienie odpowiedzialności.
- Etyczne problemy sztucznej inteligencji.
- Zagadnienie cyborgizacji ludzkiego ciała.
- Problemy inżynierii genetycznej.
- Problemy rozwoju technologii militarnych.

OBSZAR: EKPRESJA TWÓRCZA I KRYTYCZNE MYŚLENIE

PODOB SZAR Ćwiczenia wyobraźni krytycznej

MODUŁ Antropologia opowieści naukowych

Moduł adresowany jest do studentów każdego kierunku i roku chcących się realizować artystycznie. Jego przedmiotem byłaby lektura fragmentów rozmaitych, w tym klasycznych, tekstów lub takich koncepcji naukowych, które w wyjątkowo sposób korespondują z problemami dzisiejszego świata. Ich krytyczne odczytanie i omówienie związane byłoby z próbą translacji omawianych teorii i koncepcji na własną twórczość artystyczną (literacką, filmową, plastyczną, groznawczą, performatywną, muzyczną). W ten sposób studenci mieliby możliwość zweryfikowania użyteczności wiedzy/nauki w praktyce artystycznej. Proponowaną formułą zajęciową byłyby warsztaty prowadzone przez dwóch prowadzących, gdzie jedna osoba realizowałaby część teoretyczną, zaś druga odpowiedzialna byłaby za towarzyszenie w procesie ekspresji twórczej, w dziedzinie sztuki wybranej przez studenta.

Moduł może być realizowany jako współprowadzony przez przedstawicieli różnych dziedzin nauki i sztuki. Opisy w blokach zawierają formułę przykładową do realizacji zajęć (finalnie każda z osób prowadzących zajęcia proponuje autorski zestaw lektur sylabusach).

SŁOWA KLUCZOWE

antropologia, lektura, społeczeństwo, twórczość, kreatywność

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Lektura i omówienie wybranego dialogu Platona
- Lektura wybranego utworu Jana Jakuba Rousseau
- Praca nad utworami artystycznymi.

II BLOK

- Lektura wybranego dzieła Zygmunta Freuda
- 2. Lektura wybranego tekstu Petera Sloterdijka (np. Reguły dla ludzkiego zwierzyńca)

- Praca nad utworami artystycznymi

III BLOK

- Lektura wybranych esejów Juwala Harariego
- Lektura wybranych tekstów Bernarda Stieglera
- Praca nad utworami artystycznymi

IV BLOK

- Lektura tekstu Pierre Bourdieu Męska dominacja
- Lektura tekstu Bell Hooks Gotowi a zmianę
- Lektura tekstu Zygmint Bauman Nowoczesność i zagłada
- Lektura tekstu Joanna Ostrowska Przemilczane. Seksualna praca przymusowa w czasie II wojny światowej
- Praca nad utworami artystycznymi.

PODOBSZAR Retoryczny

MODUŁ Argumentacja i perswazja

Głównym celem modułu jest zwiększenie umiejętności poprawnego wykorzystania w ramach różnych form komunikowania się (konstruowanie wypowiedzi ustnej lub pisemnej, uczestniczenie w dyskusji) zdobytej podczas studiów wiedzy naukowej.

Student pozna wybrane treści z zakresu logiki i retoryki, które pomogą mu właściwie oceniać poprawność argumentacji. Zostaną także omówione i zilustrowane stosownymi przykładami współczesne sposoby nieuczciwego wywierania wpływu społecznego, w tym przy wykorzystaniu autorytetu nauki. Treści modułu powinny również zwiększyć świadomość studenta odnośnie do odpowiedzialności za stan obecnej kultury umysłowej, w tym zwłaszcza za kształt debaty społecznej.

Moduł może być oferowany na każdym etapie studiów I stopnia.

SŁOWA KLUCZOWE

argumentacja, przekonywanie, dyskusja, manipulacja

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK Poprawna argumentacja

II BLOK Wybrane błędy logiczne

III BLOK Zasady dyskusji, nieuczciwe metody erystyczne, narracja

IV BLOK Manipulacja, ingracja

V BLOK Postprawda

PODOB SZAR Współczesne media technologiczne, komunikacyjne, lokacyjne, kulturowo-artystyczne

MODUŁ Historia kultury popularnej

Przedmiotem modułu jest uporządkowanie (systemowe, retoryczne i historyczne) wiedzy i umiejętności studentów dotyczącej kultury popularnej. W ramach ćwiczeń (i ograniczonych czasowo mini-wykładów z dyskusją) uczestnicy poznają zagadnienia związane z koncepcjami teoretycznymi dotyczącymi kultury popularnej, nauczą się analizować konkretne wytwory tej kultury w kontekście historycznym (np. pastisz, kultura wyczerpania, re-boot kulturowy, upcykling kulturowy). Analizie zostaną poddane znaczące dzieła z różnych obszarów „popu” (film, serial, muzyka, gra, komiks, literatura gatunkowa).

SŁOWA KLUCZOWE

transformacja społeczna i kulturowa, mediatyzacja codzienności, praktyki kulturowe, gadżety popkultury

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Co to jest kultura popularna? Definicja, teoria, opozycja względem kultury wysokiej.
- Statusy kultury popularnej: masowość, uproszczenie, uprzywilejowanie klas dominujących społecznie.
- Ludowa historia Polski w kontekście rodzimej kultury popularnej – przegląd stanowisk, nowe metody badawcze.
- Duchologia polska – transformacja ustrojowa i zakres wpływu (1989-2004) na kulturę popularną.
- Zwrot w stronę praktyk kulturowych, dominacja rutyny i „wynajdywanie” codzienności.
- Zmiana kulturowa – homogenizacja kultury światowej, media jako kultura, kultura jako pliki.

- Dyskursy narodowe i obywatelskie oraz mniejszościowe. Rola instytucji państwowych, klasy kreatywne, klasa średnia, praca jako wartość w dobie automatyzacji.
- Nowa fordycja społeczeństwa, relacje człowiek-maszyna i jej reprezentacje w literaturze, kinie, muzyce.
- Accountability – zdolność do wyceny siebie, pieniądz jako medium, demobilizacja polityczna lub proliferacja „prywatnych polityk” (np. lewak/libek/hipster – jako wizerunki społeczne w kulturze popularnej).
- Nowe media i monetyzacja działań w kulturze popularnej (status talentu, niepoliczalny współczynnik prestiżu, design jako element kultury popularnej).
- Manifesty przynależności i działania wspólnotowe w kulturze popularnej (streaming i binge-watching, gadżety popkultury, pop-manifestacje polityczne, symbolika uczestnictwa w kulturze).
- Arcydzieła kultury popularnej: magia box-office’u, listy bestsellerów, gry roku, słowa roku, typologia must-have.
- Czy kultura popularna to inny wariant kultury wysokiej? (przewrotnie na koniec...)

PODOBSZAR Krytyczne myślenie w nauce

MODUŁ Sztuka krytycznego myślenia

Moduł zaprojektowany jest w formule ćwiczeniowej obejmującej teoretyczne wprowadzenie do studiowanych zagadnień, głównie jednak jako praktyczne zajęcia warsztatowe w formule treningu krytycznego myślenia w obszarach wskazanych w treściach kursu (zob. tematyka zajęć). Moduł przeznaczony jest dla studentów wszystkich kierunków studiów bez ograniczenia do konkretnego etapu kształcenia.

SŁOWA KLUCZOWE

myślenie krytyczne, argument, racjonalizm, antydogmatyzm

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Definicja myślenia krytycznego.
- Myślenie krytyczne, krytycyzm, antydogmatyzm.
- Główne teorie myślenia krytycznego.

- Metody nauczania sztuki krytycznego myślenia.

II BLOK

- Trening krytycznego myślenia: myślenie pytajne.
- Trening krytycznego myślenia: myślenie argumentacyjne.
- Trening krytycznego myślenia: myślenie kontekstowe.

III BLOK

- Krytyczne myślenie w nauce.
- Krytyczne myślenie w filozofii.
- Krytyczne myślenie w retoryce.
- Krytyczne myślenie w prawie.
- Krytyczne myślenie w życiu codziennym.

IV BLOK

- Myślenie krytyczne wobec faktów.
- Myślenie krytyczne wobec teorii.
- Myślenie krytyczne wobec (fake)newsów.
- Myślenie krytyczne wobec siebie (autokrytycyzm).

PODOBSZAR Ćwiczenia wyobraźni krytycznej/krytyczne myślenie w nauce

MODUŁ Sztuka lektury

Przedmiotem modułu jest poszerzenie i usystematyzowanie wiedzy studentów na temat metodologii interpretacji różnego typu Tekstów/tekstów. W zależności od formuły (jeden lub więcej prowadzących o zróżnicowanych kompetencjach badawczych i dyscyplinowych, np. literaturoznawstwo, prawo, historia sztuki, socjologia) materiałem egzemplifikacyjnym mogłyby być zarówno utwory artystyczne (literatura, kino, sztuka współczesna, fotografia), teksty użytkowe (zapisy prawne, reklama, teksty prasowe), ale też normy i zasady społeczne.

SŁOWA KLUCZOWE

czytanie, interpretacja, intencja, metodologia

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Interpretacja – nauka vs. sztuka.
- Granice interpretacji, kryteria interpretacyjne, problem nadinterpretacji
- "Mistrzowie podejrzenia" – Freud, Marks, Nietzsche.
- Interpretacja hermeneutyczna.
- Semiotyczne uwarunkowania interpretacji.

II BLOK

- Lektura psychoanalityczna.
- Dekonstrukcja.
- Zwrot performatywny a kwestia interpretacji.

[prowadzący zajęcia ma możliwość wzbogacenia i wyboru omawianych metodologii, które skorelowane zostają z analizowanymi na zajęciach dziełami artystycznymi, zapisami prawnymi, artykułami prasowymi, etc. Proponowane metodologie mogą być uzależnione od analizowanych tekstów u od osób prowadzących zajęcia].

III BLOK

- Monizm i pluralizm interpretacyjny, m.in.:
 - interpretacja a teorie antropologiczne
 - interpretacja a teorie feministyczne
 - interpretacja a teorie etniczne
 - interpretacja a teorie genderowe,
 - interpretacja a koncepcje prawne
 - interpretacja a teorie społeczne
- Wymiary interpretacji, np.: etyczny, prawny, społeczny, polityczny, psychologiczny (kwestie interpretacyjne mają bezpośredni wpływ na postrzeganie rzeczywistości i kształt relacji ze światem, immanentną cechą naszych relacji z rzeczywistością (np. kwestia postprawdy; fakt vs. opinia, prawne konsekwencje interpretacji zasad, norm, faktów; interpretacja jako manipulacja przekazem; wzór, zasada, norma społeczna a interpretacja, intencja autora a intencja odbiorcy, etc).

PODOB SZAR Krytyczne myślenie w nauce

MODUŁ Trening kreatywności

Moduł zaprojektowany jest w formie ćwiczeniowej obejmującej teoretyczne wprowadzenie do studiowanych zagadnień, ale głównie praktyczne zajęcia warsztatowe umożliwiające podjęcie indywidualnej aktywności twórczej w wybranych obszarach (odpowiednio do tematyki zajęć). Moduł przeznaczony jest dla studentów wszystkich kierunków studiów bez ograniczenia do konkretnego etapu kształcenia.

SŁOWA KLUCZOWE

kreatywność, wyobraźnia, transgresja, antydogmatyzm

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Istota i typy kreatywności.
- Proces twórczy.
- Kreatywność a krytyczność.
- Kreatywność jako sztuka i sprężystość myślenia.
- Metody nauczania i rozbudzania kreatywności.
- Kreatywność w kulturze
- Kreatywność a nauka

II BLOK

- Trening wyobraźni.
- Trening innowacji.
- Trening rozwiązywania problemów.
- Modele kreatywności.
- Kreatywna zabawa.

III BLOK

- Trening kreatywnego mówienia
- Trening kreatywnego pisania
- Trening kreatywnego działania
- Trening kreatywnego tworzenia.

OBSZAR: SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE I PRZDSIĘBIORCZOŚĆ

MODUŁ Przedsiębiorczość

Celem modułu jest wykształcenie w studentach kreatywnej postawy wobec rzeczywistości oraz zaznajomienie ich z organizacyjnymi i prawnymi uwarunkowaniami prowadzenia działalności w tych sektorach życia społecznego, w których mogą samodzielnie funkcjonować po zakończeniu studiów. Moduł obejmuje podejmowanie działalności gospodarczej w obszarze biznesu, w tym tzw. działalność freelancerską, aktywność w trzecim sektorze (fundacje, stowarzyszenia, etc.), jak również w szeroko rozumianym sektorze kultury i sztuki. Student w ramach modułu poznaje zasady zakładania, prowadzenia i finansowania działalności przedsiębiorczej w tych sektorach, identyfikuje podstawowe mechanizmy rynkowe determinujące charakter prowadzonej działalności, w szczególności jej prawne, społeczne i etyczne ramy, jak też zdobywa umiejętność samodzielnego określenia szans i zagrożeń (ryzyka). Pośród zagadnień, z którymi studenci zapoznają się są m.in. budowa indywidualnej ścieżki kariery oraz ochrona własności intelektualnej.

39

SŁOWA KLUCZOWE

(maksymalnie 5 słów) prawo, zarządzanie, biznes, trzeci sektor, własność intelektualna, zarządzanie zasobami ludzkimi

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK Działalność biznesowa

- Wymagania prawne zakładania i prowadzenia działalności biznesowej.
- Zarządzanie biznesem.

Student poznaje organizacyjno-prawne uwarunkowania prowadzenia działalności gospodarczej, w tym freelancerstwo (np. w dziennikarstwie, programowaniu, w sferze artystycznej).

II BLOK Działalność w trzecim sektorze (NGO)

- Formy, cele i zakresy działalności organizacji trzeciego sektora.
- Aspekty prawne działalności organizacji pozarządowych (NGO).
- Zarządzanie organizacją pozarządową (NGO).

Student poznaje organizacyjno-prawne uwarunkowania działalności w trzecim sektorze.

III BLOK Kreatywność indywidualna

- Tzw. ekonomia domowa (zarządzanie obowiązkami domowymi i budżetem rodzinnym).
- Budowa indywidualnej ścieżki kariery zawodowej domowej.

Student poznaje zasady kształtowania asertywnej oraz sprawczej postawy życiowej, mającej na celu umiejętne i skuteczne planowanie ścieżki kariery, jak też radzenie sobie z codziennymi wyzwaniami i problemami.

IV BLOK Działalności na polu kultury i sztuki i przedsiębiorczość

- Aspekty prawne działania instytucji kultury i sztuki
- Zarządzanie instytucjami kultury i sztuki

Student poznaje organizacyjno-prawne uwarunkowania działalności instytucji kultury i sztuki.

V BLOK Przedsiębiorca jako zatrudniający

- Prawo pracy.
- Zarządzanie zasobami ludzkimi.
- Prawa i obowiązki (pracownika i pracodawcy).

Student poznaje zasady dotyczące zatrudnianie pracowników, metody kształtowania relacji pracowniczych, obowiązki pracodawcy wobec pracownika i pracownika wobec pracodawcy.

VI BLOK Ochrona wartości intelektualnych

- Ochrona własności intelektualnej.
- Zarządzanie bezpieczeństwem informacji (w tym danych osobowych).

Student poznaje organizacyjne i prawne wymagania dotyczące ochrony własności intelektualnej i danych.

MODUŁ Vademecum prawa

Moduł dostarcza podstawowej wiedzy i umiejętności w zakresie prawa. Student dowiaduje się jak prawidłowo odczytać tekst prawny (ustawę, decyzję administracyjną, umowę) oraz jakie są zasady rządzące kluczowymi gałęziami prawa. W konsekwencji student dowiaduje się, jakie

ma prawa i obowiązki w poszczególnych dziedzinach prawa oraz jak z nich korzystać (realizować je).

SŁOWA KLUCZOWE

prawo, przepisy, odpowiedzialność, prawa, obowiązki

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK Prawoznawstwo

Blok prezentuje podstawowe informacje o prawie - co to jest prawo, norma prawna, przepis prawa, stosunek prawny, co to jest wykładnia (interpretacja) prawa i jak jej dokonywać, jak jest zbudowany system prawa i jakie są zasady jego działania.

Zakładany efekt uczenia się: student zna podstawowe zasady interpretacji prawa.

Przykładowa umiejętność praktyczna: student potrafi przeczytać tekst prawny ze zrozumieniem.

II BLOK Prawo konstytucyjne

Blok wyjaśnia co to jest konstytucja i jak może z niej skorzystać jednostka. Student dowiaduje się w szczególności, co to jest praworządność oraz jakie są konstytucyjne wolności i prawa człowieka oraz co to są i jakie są środki ochrony praworządności i praw jednostki.

Zakładany efekt uczenia się: student odróżnia poszczególne kategorie wolności i praw jednostki i wie za pomocą jakich środków może je chronić (realizować).

Przykładowa umiejętność praktyczna: student potrafi napisać wniosek lub skargę w obronie swoich praw, np. do Rzecznika Praw Obywatelskich albo innego organu.

III BLOK Prawo administracyjne

Blok prezentuje podstawowe informacje na temat prawa administracyjnego i procedury administracyjnej. W szczególności student poznaje podstawowe formy działania administracji i poznaje kluczowe akty administracyjne.

Zakładany efekt uczenia się: student wie na czym polega władcze działanie administracji i wie, jakie w związku z tym ma prawa.

Przykładowa umiejętność praktyczna: student rozumie otrzymaną decyzję administracyjną i potrafi na nią zareagować.

IV BLOK Prawo karne

Blok prezentuje podstawowe informacje na temat prawa karnego i postępowania karnego. W szczególności student dowiaduje się co to jest przestępstwo i jakie są jego stadia oraz formy, co to jest wina, jakie są okoliczności wyłączające odpowiedzialność karną, jakie są kluczowe stadia postępowania karnego.

Zakładany efekt uczenia się: student wie, kiedy może ponieść odpowiedzialność karną oraz czym różni się wszczęcie postępowania w sprawie od postawienia zarzutów konkretnej osobie.

Przykładowa umiejętność praktyczna: student wie, jak się zachować w przypadku zatrzymania lub aresztowania.

V BLOK Prawo cywilne

Blok prezentuje podstawowe informacje na temat prawa cywilnego. W szczególności student dowiaduje się co to jest czynność prawna i kto może być jej stroną oraz jakie są rodzaj odpowiedzialności cywilnej.

Zakładany efekt uczenia się: student wie, co to jest umowa oraz jakie są konsekwencje jej niedotrzymania.

Przykładowa umiejętność praktyczna: student potrafi zidentyfikować typowe „pułapki” występujące w umowach

VI BLOK Prawo pracy

Blok prezentuje podstawowe informacje na temat prawa pracy. W szczególności student dowiaduje się, co to jest stosunek pracy i umowa o pracę.

Zakładany efekt uczenia się: student rozumie na czym polegają podstawowe różnice między umową o pracę oraz umową cywilnoprawną.

Przykładowa umiejętność praktyczna: student potrafi powołać się na swoje prawa pracownicze w konkretnej sytuacji.

MODUŁ Społeczeństwo obywatelskie w działaniu

Zajęcia mają charakter praktyczno-aplikacyjny. Są one ukierunkowane na nabycie przez studentów umiejętności wykorzystywania w praktyce wiedzy teoretycznej uzyskanej w ramach studiowania na kierunku. Ich celem jest wykształcenie wśród studentów i studentek umiejętności diagnozowania i podejmowania działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych występujących w społecznościach lokalnych. Studenci zostaną wyposażeni w podstawową wiedzę dotyczącą funkcjonowania społeczności lokalnych, problemów, jakie mogą występować w tego typu zbiorowościach społecznych. Poznają również podstawy diagnozowania problemów społecznych oraz zasady organizowania społeczności lokalnych, a także ewaluacji działań społecznych .

Ważnym elementem działań podejmowanych przez studentów i studentki będzie włączenie do projektu osób, których te problemy dotyczą. Uwzględnienie ich potrzeb, ale też przyjęcie ich perspektywy w ocenie konkretnych problemów będzie kluczem do podjęcia skutecznych interwencji społecznych. Zajęcia będą prowadzone w oparciu o service learning, w ramach którego wykorzystana zostanie metoda zespołowej pracy projektowej. Zadaniem zespołu będzie zdiagnozowanie problemu w konkretnej społeczności lokalnej, a następnie zaproponowanie rozwiązania oraz – ewentualnie – wdrożenie go. Projekt ma kończyć ewaluacja podjętych działań.

Zakładamy realizację różnych interdyscyplinarnych projektów, np. społeczno-biologiczny, społeczno-fizyczny, społeczno-humanistyczny, społeczno-artystyczny i inne.

SŁOWA KLUCZOWE

społeczność lokalna, problem społeczny, diagnoza, empowerment, service learning

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK Społeczności lokalne i ich problemy

- rozumienie społeczności lokalnych – różne koncepcje społeczności lokalnych;
- cechy konstytuujące społeczności lokalne;
- przemiany społeczności lokalnych;
- problemy społeczności lokalnych – ich geneza i charakterystyka.

W ramach tego bloku studenci uzyskują wiedzę na temat specyfiki funkcjonowania społeczności lokalnych na tle innych form życia zbiorowego oraz problemów, jakie w nich występują. Proponowana perspektywa teoretyczna nawiązuje do socjologii, pracy socjalnej, pedagogiki oraz psychologii społeczności. Zajęcia mają charakter wykładowo-konwersatoryjny.

II BLOK Organizowanie społeczności lokalnych

- metodyka pracy środowiskowej;
- diagnoza problemów występujących w społecznościach lokalnych;
- planowanie i prowadzenie działań w społecznościach lokalnych.

W ramach tego bloku studenci poznają metodykę pracy środowiskowej. Kształtowane są ich umiejętności w zakresie identyfikowania i diagnozowania problemów występujących w społecznościach lokalnych. Uczą się również, jak zaplanować i przeprowadzić działania w społeczności lokalnej. Zajęcia mają charakter warsztatowy.

III BLOK Przygotowanie i realizacja projektów

- diagnoza problemu;
- opracowanie planu/projektu działań;
- omówienie uwarunkowań prawnych i etycznych prowadzonych działań;
- realizacja projektów;
- ewaluacja podjętych działań.

Ten blok zajęć powinien być najbardziej obszerny, ponieważ jest ukierunkowany na realizację projektów zespołowych przygotowanych przez studentów. Studenci wybierają konkretną społeczność, w której wstępnie zidentyfikowali określony problem – kwestie wymagającą rozwiązania. Nawiązują kontakt z członkami tej społeczności. Przy ich udziale dokonują pogłębionej diagnozy problemu, a następnie (również z udziałem społeczności) opracowują plan/projekt działań, ukierunkowanych na jego rozwiązanie. Kolejny etap obejmuje wdrożenie działań, w którym uczestniczy społeczność lokalna. Projekt kończy się ewaluacją. Zajęcia w ramach tego bloku są realizowane z wykorzystaniem metody projektowej. Osoba prowadząca zajęcia konsultuje pomysły studentów, doradza, ewentualnie je koryguje.

IV BLOK Prezentacja projektów

W ramach tego modułu prezentowane są efekty zrealizowanych projektów

MODUŁ Społeczeństwo obywatelskie

Celem modułu jest prezentacja zagadnień odnoszących się do teoretycznych aspektów związanych ze społeczeństwem obywatelskim i umiejscowieniem tego problemu w ramach demokracji liberalnej. Poza tym moduł zawiera omówienie wyżej wskazanej problematyki w odniesieniu do polskich uwarunkowań zarówno na poziomie krajowym, jak i samorządowym.

SŁOWA KLUCZOWE

społeczeństwo obywatelskie: teoria, demokracja liberalna, polityczna partycypacja społeczeństwa

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK Społeczeństwo obywatelskie i jego istota w myśli społeczno-politycznej

W bloku prezentowane są koncepcje rozwoju rozważań dotyczących społeczeństwa obywatelskiego na przestrzeni dziejów. W związku z tym przytaczane będą kwestie dotyczące, m. in. antycznego modelu społeczeństwa obywatelskiego, koncepcje społeczeństwa obywatelskiego w myśli wczesnonowożytnej, zagadnienia dotyczące teorii mieszczących się w tzw. umowie społecznej, oświeceniowe koncepcje promujące rozwój praw człowieka i obywatela, XIX-wieczne rozważania na temat społeczeństwa obywatelskiego, XX i XXI-wiek, a idea społeczeństwa obywatelskiego.

W bloku znajduje się także omówienie wkładu katolickiej myśli społecznej w tworzenie się idei społeczeństwa obywatelskiego (historyczny zarys, zasady i aplikacyjny charakter katolickiej myśli społecznej).

II BLOK Demokracja liberalna jako reżim realizujący ideę społeczeństwa obywatelskiego

Blok zawiera prezentację zagadnień ukazujących relację społeczeństwa obywatelskiego z demokracją liberalną. Dla tego reżimu politycznego idea i praktyka społeczeństwa obywatelskiego stanowi jeden z tożsamościowych fundamentów. Poruszane kwestie dotyczą rozwoju demokracji na przestrzeni dziejów zarówno w wymiarze praktycznym, jak i teorii rozważań czym demokracja jest i powinna być. Szczególna uwaga w trakcie zajęć realizowanych w tym

bloku będzie skupiała się na analizie demokracji pośredniej, partycypacyjnej, a także deliberatywnej oraz e-demokracji.

III BLOK Prawa, wolności i obowiązki obywatela w państwie demokratycznym

- pojęcie obywatelskości, obywatelstwa, rozwój wolności, praw i obowiązków człowieka i obywatela na przestrzeni dziejów,
- indywidualizm, a kolektywizm (liberalizm a komunitaryzm),
- omówienie podstawowych wolności, praw oraz obowiązków człowieka i obywatela w kontekście międzynarodowych (system aktów międzynarodowej ochrony praw człowieka) i polskich uwarunkowań prawnych. Rodzaje praw, wolności i obowiązków, a także materialne i formalne gwarancje.

IV BLOK Społeczeństwo obywatelskie (Polska, poziom krajowy)

- rozwój społeczeństwa obywatelskiego w Polsce – rys historyczny.
- omówienie form działalności organizacji pozarządowych w Polsce: stowarzyszenia, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe, organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego, organizacja pożytku publicznego (OPP). Inne formy działalności, jak wolontariat, lobbying.
- instytucje demokracji bezpośredniej na poziomie ogólnopolskim: referendum, wybory, obywatelska inicjatywa ustawodawcza.
- oddolne działania i organizowanie się społeczeństwa: ruchy społeczne, nieformalne inicjatywy społeczne.

V BLOK Społeczeństwo obywatelskie na poziomie lokalnym

- pojęcie samorządu terytorialnego. Podstawy prawne działalności samorządu terytorialnego w Polsce. Wspólnota lokalna jako płaszczyzna organizowania się lokalnego społeczeństwa obywatelskiego,
- instytucje demokracji bezpośredniej na poziomie lokalnym: wybory, referendum lokalne, zebranie w sołectwie (osiedlu), konsultacje społeczne (budżet obywatelski), inicjatywa lokalna,
- jednostka pomocnicza jako struktura życia publicznego usytuowana najbliżej obywatela.

MODUŁ Zróżnicowanie społeczne

Zajęcia będą ukierunkowane na przekazanie studentom i studentkom wiedzy na temat wewnętrznego zróżnicowania współczesnych społeczeństw, które tworzą osoby należące do różnych kultur, będące przedstawicielami różnych pokoleń, osoby o różnym statusie społecznym, różnych przekonaniach i światopoglądzie. Studenci i studentki poznają takie pojęcia, jak: zróżnicowanie społeczne, inkluzja, ekskluzja społeczna, wielokulturowość i in. Dowiadują się, jak funkcjonuje społeczeństwo zróżnicowane, z jakimi wyzwaniem się mierzy, jakie należy stworzyć warunki dla harmonijnego koegzystowania zróżnicowanych kategorii i grup społecznych.

SŁOWA KLUCZOWE

zróżnicowanie społeczne, inkluzja społeczna, wielokulturowość, polaryzacja społeczna

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK Zróżnicowanie społeczne

- wymiary zróżnicowania społecznego (cechy społeczno-demograficzne, np. wiek, płeć; przynależność narodowa i etniczna; pozycja społeczna; orientacja religijna i światopoglądowa);
- pojęcie zróżnicowania społecznego, inkluzji i ekskluzji społecznej; definiowanie kultury, międzykulturowości, transkulturowości, wielokulturowości, społeczeństwa wielokulturowego swojskość i obcość; stereotypy i uprzedzenia jako podstawa kształtowania się postaw wobec inności;
- narzędzia i procesy związane z funkcjonowaniem w społeczeństwie wielokulturowym (np. proces adaptacji kulturowej, akulturacji, asymilacji, integracji, konfliktu i szoku kulturowego).

II BLOK Komunikacja międzykulturowa

- definicje i formy komunikacji międzykulturowej;
- kontakty międzykulturowe, np. w wymiarach: pokoleniowym, genderowym, etnicznym światopoglądowo-religijnym, dystansu władzy;
- kulturowe modele zachowań w różnych obszarach, np. w edukacji, gospodarce, biznesie, w działalności artystycznej;
- bariery w komunikacji międzykulturowej;
- werbalne i niewerbalne aspekty komunikacji międzykulturowej.

III BLOK Kształtowanie praktycznych kompetencji międzykulturowych

- warsztat antydykryminacyjny
- mediacje międzykulturowe
- negocjacje międzykulturowe
- asystentura międzykulturowa

MODUŁ Partycypacja społeczna w praktyce

Celem modułu jest wzmocnienie potrzeby aktywizmu społecznego osób studiujących. Wedle "Diagnozy społecznej 2015" (J. Czaplński, T. Panek) od działań i zainteresowań o charakterze wspólnotowym odżegnuje się 86,6% Polaków. Do przynależności w różnego rodzaju organizacjach, stowarzyszeniach czy radach przyznaje się 13,4% obywateli. Jedynie 4% Polaków udziela w dwu lub więcej tego rodzaju gremiach. Wskaźniki te są daleko niższe od innych państw europejskich.

Moduł ma za zadanie wzmocnienie wśród studentów aktywizmu społecznego, polegającego na premiowaniu realizowanych przez nich czy to samodzielnie, czy też zespołowo aktywności w ramach organizacji lub instytucji działających na rzecz pożytku publicznego, organizacji pozarządowych, inicjatywy lokalnej oraz wolontariatu. Zakładamy z jednej strony teoretyczne wprowadzenie studentów we wspomniane aktywności, a z drugiej strony własną i praktyczną pracę studentów (indywidualną lub grupową), będącą realizacją konkretnych zadań w wybranych przestrzeniach aktywności na forum społecznym.

SŁOWA KLUCZOWE

Działalność pożytku publicznego - Organizacje pozarządowe - Inicjatywa lokalna - Wolontariat

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Działalność pożytku publicznego, Organizacje pozarządowe, Inicjatywa lokalna
- Wolontariat – praktyka wolontariatu również w perspektywie europejskiej (programy promujące wolontariat w ramach programu Erasmus plus)

II BLOK

- Indywidualne lub grupowe zaangażowanie w działalność pożytku publicznego lub inicjatywę lokalną w postaci projektu aktywistycznego poprzedzone spotkaniem z zespołem ekspertów weryfikującym założenia projektu.

III BLOK

- Podsumowanie działań i sprawozdanie z działalności zespołowi ekspertów weryfikującemu efekty projektu.

OBSZAR: ŚRODOWISKO NATURALNE I TECHNOLOGIE

MODUŁ Klimat

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK Wpływ zmian klimatu na rozwój i upadek dawnych cywilizacji

- Ważne dla cywilizacji zdarzenia w historii klimatu
- Społeczne konsekwencje Małej Epoki Lodowej w Europie
- Wpływ El Nino i La Nina na rozwój cywilizacji środkowej i południowej Ameryki
- Wpływ zmian w cyrkulacji monsunowej na społeczeństwa Azji południowo-wschodniej i środkowej

II BLOK Naturalne i antropogeniczne zmiany klimatu w skali globalnej i w obszarach zurbanizowanych

- Przyczyny zmian klimatu w historii geologicznej Ziemi i współcześnie
- Znaczenie sprzężeń zwrotnych w intensyfikacji zmian klimatu
- Metody rekonstrukcji klimatu
- Modelowanie i scenariusze przyszłego klimatu
- Zmiany klimatu w mieście

50

III BLOK Ekstremalne zjawiska meteorologiczne i ich wpływ na biosferę

- Geograficzne zróżnicowanie występowania ekstremalnych zjawisk meteorologicznych
- Geneza wybranych ekstremalnych zjawisk meteorologicznych oraz ich zmiany na skutek globalnego ocieplenia
- Wpływ ekstremalnych zjawisk na biosferę ze szczególnym uwzględnieniem człowieka

SŁOWA KLUCZOWE

Klimat, zmiany klimatu, ekstremalne zjawiska meteorologiczne

MODUŁ Energia

Energia jest wszędzie, ale w codziennym życiu myślimy zwykle o energii „użytkowej”, którą wykorzystujemy do oświetlenia, ogrzewania (pomieszczeń, gotowania), chłodzenia (klimatyzacja, lodówka), pracy mechanicznej (pralka, wiertarka), gromadzenia i przesyłu informacji (internet, telewizja), ruchu pojazdów itd. Każda z metod produkcji energii, w tym energii elektrycznej, wymaga inwestowania środków, ingeruje w środowisko, produkuje odpady, ma swoje zalety i wady. Które metody powinniśmy udoskonalać, a z których rezygnować? Co to znaczy „zielona energia”? Moduł przybliży kilka najważniejszych źródeł energii i metod wytwarzania energii elektrycznej.

SŁOWA KLUCZOWE

Energia, energetyka, źródła energii, energia jądrowa

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Kluczowe pojęcia.
- Aspekty ekonomiczne i prawne, w tym elementy prawa atomowego.
- Od wytworzenia do wykorzystania: magazynowanie i przesyłanie energii.
- Co to znaczy mała i duża energia? Kilka słów o CERN i skalach energii „kosmicznych”.

II BLOK

- Konwencjonalne źródła energii, paliwa kopalne: węgiel kamienny i brunatny, gaz ziemny, ropa naftowa; występowanie, sposób wydobywania, zasoby, prognozy zużycia.

III BLOK

- Energia jądrowa i sposoby jej „uwolnienia”: co się dzieje w reaktorze i w gwiazdach, czyli reakcje rozszczepienia i fuzji.
- Budowa reaktora jądrowego, paliwo jądrowe, odpady jądrowe, zagadnienia bezpieczeństwa jądrowego.

IV BLOK

- Odnawialne źródła energii: energia wody, energia wiatru, energia geotermalna.
- Wodór i jego kolory – czarny, niebieski, zielony, czerwony.

- Systemy wspomagające wykorzystywanie energii ze źródeł odnawialnych.

MODUŁ Katastrofalne żywioły

W ramach modułu będą realizowane zagadnienia związane z zagrożeniami naturalnymi, antropogenicznymi oraz biologicznymi. Omówione zostaną różnorodne formy zagrożeń z uwzględnieniem przyczyn ich powstawania, skutków jakie powodują oraz możliwościach ich monitoringu. Zostaną również przedstawione akty prawne dotyczące omawianego zagrożenia.

SŁOWA KLUCZOWE

Katastrofy naturalne i antropogeniczne; przyczyny, skutki i monitorowanie zagrożeń, aspekty prawne

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Zagrożenia naturalne (trzęsienia ziemi, osuwiska, ekstremalne zjawiska pogodowe, promieniotwórczość naturalna) – przyczyny powstawania, rozpoznanie, monitoring

II BLOK

- Zagrożenia antropogeniczne (zapadliska pogórnice, gospodarka komunalna, transport, przemysł, zanieczyszczenia wód, zanieczyszczenia odpadami, zanieczyszczenia gleb, promieniotwórczość) – przyczyny powstawania, rozpoznanie, monitoring

III BLOK

- Zagrożenia biologiczne – inwazje biologiczne - pochodzenie, drogi rozprzestrzeniania się, wpływ na bioróżnorodność; biowskaźniki.
- Zagrożenia biologiczne – broń biologiczna

MODUŁ Zrównoważony rozwój/zielony ład

Celem modułu jest zapoznanie studentów z koncepcją zrównoważonego rozwoju jako odpowiedzią na globalne zagrożenia i ograniczenia rozwoju, w tym te związane z zasobami naturalnymi,

ubóstwem i nierównościami społecznymi. W ramach zajęć studenci poznają szerszy kontekst tych problemów.

SŁOWA KLUCZOWE

zrównoważony rozwój, zielony ład, zrównoważone miasto,

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK Zrównoważony rozwój - geneza i istota koncepcji

- Zagadnienia wprowadzające dotyczące teorii zrównoważonego rozwoju, definicje i informacje.
- Koncepcja oraz obszary zrównoważonego rozwoju (zrównoważony rozwój środowiska naturalnego jako podstawa, gospodarka jako narzędzie, dobrobyt społeczeństwa jako cel)
- Wskaźniki rozwoju zrównoważonego (ład społeczny, ład gospodarczy, ład środowiskowy, ład instytucjonalno-polityczny)
- Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju i Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju w kontekście rozwoju zrównoważonego.
- Antropopresja, zmiany klimatu, Ocena Oddziaływania na Środowisko (OOS)
- Polityka Unii Europejskiej, porozumienia międzynarodowe, rozwiązania prawne w zakresie ochrony środowiska (wypracowane i przyjęte najbardziej istotne dla zrównoważonego rozwoju dokumenty i wytyczne krajowe i międzynarodowe)
- Etyczne podstawy i uwarunkowania zrównoważonego rozwoju.
- Brak świadomości jako główna bariera wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju
- Zrównoważony rozwój na różnych poziomach oddziaływania (globalnym, krajowym, wybranych działów gospodarki).

53

II BLOK Koncepcja miasta zrównoważonego

- Błękitno- zielona infrastruktura
- Rozwój gospodarczy - rozwój - zrównoważony - rozwój odnawialnych źródeł energii.
- Recykling i gospodarka odpadami
- Problemy społeczne w świetle rozwoju zrównoważonego (integrowanie działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych potrzeb społeczności)

- Zależności pomiędzy koncepcją zrównoważonego rozwoju a procesami rozwoju miast- gospodarka, społeczeństwo, środowisko
- Gospodarowanie wodą na terenach zurbanizowanych
- Aspekt przestrzenny w rozwoju miasta.
- Energia – od paliw kopalnych do ekologicznych źródeł energii
- Zrównoważona mobilność – zarządzanie transportem ludzi i towarów.
- Recykling i gospodarka odpadami
- Zrównoważona konsumpcja

III BLOK Koncepcja zrównoważonego rozwoju w zarządzaniu środowiskiem przyrodniczym

- Zrównoważony rozwój rolnictwa oraz obszarów wiejskich
- Usługi ekosystemów Zrównoważona produkcja
- Gospodarowanie wodą na terenach wiejskich
- Wybrane aspekty działalności człowieka w środowisku.
- Gospodarowanie zasobami przyrody w ujęciu zrównoważonego rozwoju;
- Znaczenia rolnictwa w zrównoważonym rozwoju, możliwości finansowania zrównoważonego rozwoju na obszarach wiejskich
- Rolnictwo jako element zrównoważonego rozwoju. Uwarunkowania przyrodnicze, ekonomiczne, społeczne, ekonomiczno-organizacyjne rolnictwa
- Oddziaływanie rolnictwa na środowisko - charakterystyka, zagrożeń i możliwości przeciwdziałania.
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich. Polityka rolna. Europejskie programy rozwoju rolnictwa.

MODUŁ Zielone technologie

Spróbujemy odpowiedzieć na pytania: czym są zielone technologie?, czy warto wydawać miliardy na odnawialne źródła energii?, czy można wytworzyć nowoczesny, inteligentny materiał nie szkodzący środowisku? Studenci poznają biologiczne metody oczyszczania środowiska jak również regulacje prawne UE związane z zieloną technologią oraz BATy – czyli najbardziej efektywne techniki w ochronie środowiska

SŁOWA KLUCZOWE

Zielona technologia, odnawialne źródła energii, odpady, recykling,

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Kluczowe zagadnienia związane z zieloną technologią:
 - w aspekcie Celów Zrównoważonego Rozwoju oraz Europejskiego Zielonego Ładu.
 - w aspekcie dyrektyw Unii Europejskiej, w szczególności w powiązaniu z wytycznymi BAT (ang. Best available technology – Najlepsze dostępne techniki).

II BLOK

- Jak zaprojektować i wyprodukować nowoczesne materiały przyjazne środowisku?
- Inteligentne materiały o oczekiwanych właściwościach.

III BLOK

Energia przyjazna środowisku

- Omówienie wybranych źródeł energii odnawialnej: wiatr, energia słoneczna, biomasa, geotermia, biopaliwa, energia wody.
- Zrozumienie, jak i dlaczego odnawialne źródła energii są ważne dla środowiska i dla naszego społeczeństwa.
- Przedstawienie wybranych technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii, takich jak: turbiny wiatrowe, panele słoneczne, biogazownie, geotermalne pompy ciepła i biopaliwa.
- Przedstawienie wpływu odnawialnych źródeł energii na naszą ekonomię i zdrowie.
- Ogniwa słoneczne
- Przyszłe trendy w technologii fotowoltaicznej: nowe technologie, rozwój rynku

55

IV BLOK

Zielone technologie dla czystego środowiska:

- biologiczne metody oczyszczania środowiska
- gospodarka odpadami i recykling (Fitoremediacja, biotechnologie stosowane w oczyszczaniu ścieków; gleby, powietrza (osad czynny, złoża, biofiltry itp.))

MODUŁ Przyjaciół czy wróg – pytanie o rolę organizmów w życiu człowieka

Celem modułu jest odpowiedź na pytanie, czy otaczające nas organizmy ze świata roślin, zwierząt czy mikroorganizmów to nasi sprzymierzeńcy czy wrogowie w codziennym życiu. W ramach zajęć studenci poznają przykłady wzajemnych relacji między organizmami, analizują mechanizmy biologiczne leżące u podstaw tych relacji oraz sprawdzają ich obecność w życiu codziennym człowieka.

SŁOWA KLUCZOWE

Oddziaływania między organizmami; biomimetyka, bioindykatory;

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Wzajemne powiązania między gatunkami w świecie przyrody, współpraca i walka organizmów żywych.
- Zwierzęta i my - czy „szkodniki” naprawdę są szkodliwe; pszczoły i inne zapylacze- charakterystyka wybranych gatunków, przystosowania do zapylania, rośliny „korzystające” ze zwierząt podczas procesu rozmnażania i rozsiewania nasion; zwierzęta pasożytnicze
- Organizmy na straży jakości środowiska – bioindykatory

II BLOK

- Biomimetyka - przykłady wykorzystania rozwiązań zaczerpniętych z przyrody w technologii, medycynie, materiałoznawstwie i budownictwie

III BLOK

- Substancje roślinne w życiu człowieka - materiały zapasowe, metabolity wtórne, repelenty, substancje lecznicze i psychoaktywne, trucizny

IV BLOK

- Mikroorganizmy w służbie człowieka – antybiotyki, fermentacje, biopaliwa; dodatki do żywności, hormony, witaminy, probiotyki; Organizmy zmodyfikowane genetycznie (GMO)

OBSZAR: ZDROWIE I ROZWÓJ OSOBISTY

PODOB SZAR Zdrowie

MODUŁ Zdrowie i dobrostan w ujęciu interdyscyplinarnym

Celem modułu jest zaznajomienie studentów z podstawową wiedzą na temat funkcjonowania człowieka – w zdrowiu jak i w chorobie. W jego ramach studenci zostaną wyposażeni w wiedzę pozwalającą rozpoznawać stan kondycji zdrowotnej (własnej i osób z otoczenia) zgodnie z aktualną wiedzą naukową. Zostaną zaznajomieni z prawnymi, systemowymi i kulturowymi aspektami funkcjonowania opieki zdrowotnej.

Moduł ma również zaznajomić studentów z podstawowymi zagadnieniami dotyczącymi szans, jak i zagrożeń wynikających z społecznego, kulturowego i środowiskowego uwarunkowania zdrowia i dobrostanu.

SŁOWA KLUCZOWE

pojęcie i koncepcje zdrowia, pojęcie i rodzaje dobrostanu, jakość życia, pojęcie choroby, rodzaje chorób, ochrona zdrowia, prawo medyczne

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Pojęcie zdrowia i choroby. Model biomedyczny i holistyczny. Homeostaza i adaptacja. Badania przesiewowe. Dobrostan, jego rodzaje, zakłócenia i braki. Czynniki kształtujące zdrowie i dobrostan (genetyka i biologia, medycyna, kultura, społeczeństwo, środowisko, technologie w tym farmaceutyczne). Dobrostan a system wartości i duchowość.

II BLOK

- Umysł-ciało-serce: z czego „składa się” człowiek i jak funkcjonuje – (spojrzenie interdyscyplinarne). Udział czynników psychicznych w powstawaniu, przebiegu i rozwoju choroby. Spojrzenia z perspektywy biologii /neurobiologii, kognitywistyki, psychologii. Mechanizmy odporności – co ją wzmacnia, a co ją osłabia.

III BLOK

- Choroby i ich rodzaje. Jak rozpoznajemy choroby: symptomy i objawy. Zagrożenia i choroby cywilizacyjne (nowotwory, choroby układu krążenia, niepłodność). Jak walczymy z chorobami?

IV BLOK

- Powstawanie i działanie leków. Związki chemiczne w żywności. Rozumienie składników i dodatków do żywności (konserwanty, barwniki, antyoksydanty). Używki i substancje psychoaktywne. Suplementy diety, żywność ekologiczna. Bezpieczeństwo żywnościowe.

V BLOK

- Zdrowie i dobrostan w czasie: dzieciństwo, młodość, dorosłość, starość. Wiek a zdrowie człowieka. Starzenie się pomyślne, zwyczajne i chorobowe. Niepełnosprawność a dobrostan.

VI BLOK

- Współczesne przemiany cywilizacyjne a zdrowie i dobrostan. Dalekowzroczone wybory w naszej codzienności (np. styl życia, aktywność fizyczna, dieta, używki). Współczesne możliwości diagnostyczne, lecznicze i profilaktyczne.
- Fizjologia – psychika – środowisko; wpływ na zdrowie i dobrostan. Zagrożenia dobrostanu – profilaktyka, rezyliencja, interwencja.

VII BLOK

- Medycyna jako nauka, system i źródło zmian społecznych. Zdrowie jednostki vs. społeczeństwo (państwo, personel medyczny): idea paternalizmu vs. autonomii jednostki. Prawo medyczne, Prawne aspekty ochrony zdrowia i rozwoju dobrostanu.

PODOBSZAR Zdrowie

MODUŁ Zdrowie - aspekty etyczne i bioetyczne

Moduł daje możliwość poznania wybranych teorii, zjawisk i dylematów bioetycznych współczesności. Ważnym celem modułu jest rozwijanie refleksyjności/wrażliwości studentów na etyczne i bioetyczne aspekty codzienności. Zarówno te które oddziałują bezpośrednio na ich zdrowie i dobrostan, ale również takie które stawiają przed nimi fundamentalne pytania egzystencjalne.

Poza przekazaniem wiedzy na temat najistotniejszych zagadnień etycznych, zajęcia nakierowane będą na wzmocnienie kompetencji argumentacyjnych i merytorycznych studentów oraz rozwinięcie umiejętności dyskusowania na palące i ważne tematy społeczne (np. aborcja, eutanazja, doświadczenia naukowe).

SŁOWA KLUCZOWE

spory moralne, konflikty wartości, postawy etyczne, dylematy życia i śmierci, prawo i bioetyka

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Współczesne wyzwania bioetyki i związane z nimi dylematy (np. życie-śmierć, prokreacja, transplantologia, pandemie, relacja człowiek- zwierzę, zagrożenia bioróżnorodności, bioróżnorodność użytkowa, udział zwierząt w rozwoju cywilizacji, udomowienie zwierząt). Podmiotowość we współczesnym świecie w kontekście rozwoju nauki: kto jest podmiotem, podmiotowość zwierząt i AI.

II BLOK

- Wzorce postępowania etycznych. Sposoby rozwiązywania dylematów moralnych we współczesnym świecie. Norma i dewiacja. Etyczne wyznawania dla prawa: rozwój medycyny i nauk ścisłych. Świadome dokonywanie wyborów – pułapki manipulacji, myślenie spiskowe.

III BLOK

- Jak pozyskać części zamienne do naszego organizmu? Czy wszystko już możemy zamienić/wymienić? Wpływ nowych technologii na zdrowie człowieka, szanse i zagrożenia

IV BLOK

- Przesuwanie granic etycznych w badaniach medycznych. Problemy etyczne wynikające z badań prowadzonych z udziałem ludzi i zwierząt (badania z wykorzystaniem hodowli komórkowych, badania kliniczne, organizmy transgeniczne, klonowanie, terapie genowe).

V BLOK

- Płeć w perspektywie kulturowo-społecznej, socjalizacyjnej i edukacyjnej (płeć biologiczna-płeć prawna, ekspresja płci, tożsamość płciowa, teoria i filozofia feminizmu, gender). Znaczenie i edukacja do równości i różnorodności.

VI BLOK

- Zmiany klimatu a zdrowie i dobrostan ludzkości. Prawa nauki w środowisku. Właściwe dbanie o otoczenie i skutki braku odpowiednich działań.

PODOB SZAR Rozwój osobisty

MODUŁ Rozwój osobisty – rozwój zawodowy

Celem modułu jest dostarczenie wglądu we własne możliwości i ograniczenia życiowe oraz pomoc w odpowiedzi na pytanie jak zarządzać swoimi zasobami w pracy i życiu osobistym (czasem, motywacją, emocjami, wizerunkiem) aby osiągać zamierzone cele. Studenci poznają możliwości świadomego i aktywnego zbadania i wykorzystania potencjału w jego wymiarach zawodowych, społecznych i osobistych.

SŁOWA KLUCZOWE

zasoby, priorytety, work-life balance, zarządzanie czasem, wizerunek, profesjonalizm

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Jak cię widzą (i słyszą), tak cię piszą - autoprezentacja, dykcja, emisja głosu, retoryka. Estetyka i etyka prezentowania siebie w sferze publicznej, zawodowej i prywatnej.

II BLOK

- "Nie mam na nic czasu" - modele zarządzania czasem i priorytetami zawodowymi. Prokrastynacja i jej konsekwencje. Efektywność w pracy.

III BLOK

- Emocje jako zasób i jako przeszkoda w różnych sferach życia. Profesjonalizm, bezduszność a dobrostan.

IV BLOK

- Sfera prywatna vs sfera publiczna; relacje między pracą, nauką, rodziną i sobą. Work-life balance – jak rozwijać balans między różnymi sferami życia.

V BLOK

- Jak zachować motywację i chęć do pracy – o rozpoznawaniu wypalenia zawodowego i zapobieganiu mu.

VI BLOK

- Praca wśród ludzi i z ludźmi; umiejętności pracy zespołowej, role i relacje grupowe.

VII BLOK

- Mobbing, przemoc i praktyki dyskryminacyjne w pracy. Ochrona siebie i innych, właściwe reakcje.

PODOB SZAR Rozwój osobisty

MODUŁ Rozwój osobisty – cele w życiu

Celem modułu jest skłonienie studentów do refleksji na temat tożsamości, sensu życia, celów życiowych oraz przeszkód, które uniemożliwiają ich realizację. Moduł stawia studentów przed ważnymi pytaniami egzystencjalnymi: kim jestem, jakie relacje tworzę, jak radzę sobie w trudnych sytuacjach, jak dbam o siebie? Równocześnie oferuje praktyczne wskazówki ułatwiające studentom odnalezienie drogi prowadzącej do wyznaczonych celów, zwracając uwagę na zachowanie równowagi w triadzie: rozum-ciało-emocje.

61

SŁOWA KLUCZOWE

cele życiowe, tożsamość, relacje międzyludzkie, sens życia, rozwój duchowy

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- „Człowiek w poszukiwaniu sensu” –sens jako droga, sens jako osiągnięcie celu, szczęście; samoakceptacja. Kim jestem i dokąd zmierzam: moja tożsamość, sposób, w jaki wpływam na świat, na otoczenie i na samego siebie. Między rodziną a pracą-rolę społeczne i zawodowe

II BLOK

- Jak wyobrażam sobie swoje życie? Sens życia i sztuka życia. Filozofia codzienna. Rozwój duchowy, religijny i aksjologiczny (dyscypliny: psychologia pozytywna, psychologia religii, teologia). Mindfulness jako postawa życiowa

III BLOK

- Drugi w moim w życiu - znaczenie relacji międzyludzkich. O stawianiu granic. Asertywność, nadużycia, przemoc w relacjach społecznych. Samotność.

IV BLOK

- Człowiek a natura - wielokierunkowe relacje i wpływy.

V BLOK

- Małe i duże cele życiowe. Sztuka wyznaczania sobie celów. Rola planowania: cele pośrednie i bezpośrednie, autodeterminacja. Priorytetyzowanie. Prokrastynacja w życiu osobistym i rodzinnym i inne. Przeszkody w osiągnięciu wyznaczonych celów. Efektywność w pracy i życiu codziennym.

VI BLOK

- Radzenie sobie ze stresem: źródła, symptomy, redukcja, stres optymalny. Eustres i dystres. Destrukcyjne sposoby redukcji stresu. Uzależnienia od "czegokolwiek". Jak dbać o zdrowie fizyczne w kontekście zdrowia psychicznego?

PODOB SZAR Rozwój osobisty

MODUŁ Rozwój osobisty – komunikacja interpersonalna i społeczna

Celem modułu jest wprowadzenie studentów do obszaru komunikacji interpersonalnej i społecznej. Z jednej strony moduł odpowiada na pytanie: jak rozmawiać, aby się porozumieć i uszanować odmiennosć stanowisk? Z drugiej strony: jak rozumieć i przeciwdziałać przeszkodom, które sprawiają, że komunikacja staje się trudna/patologiczna (konflikt, przemoc)?

Moduł oferuje praktyczne wskazówki rozwiązywania przeszkód w komunikacji: zarówno w perspektywie psychologicznej, jak i prawnej.

SŁOWA KLUCZOWE

komunikacja, argumentacja, konflikty, mobbing, przemoc, porozumienie bez przemocy, prawne sposoby rozwiązywania konfliktów,

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Komunikacja: interpersonalna i społeczna. Różnorodności i odmienność kulturowa we współczesnym świecie

II BLOK

- Mechanizmy ewolucyjne zachowań społecznych (altruizm, agresja, wzorce godowe, opieka nad potomstwem).

III BLOK

- Racja czy relacja? Argumentacja: sztuka - technika. Jak przekonywać do swoich racji nie raniąc innych. Prawda jako wartość w komunikacji: czy zawsze powinna być wnoszona? Odpowiedzialność za słowa i milczenie (przemilczenie, niedopowiedzenie)

IV BLOK

- Gdy nie udaje się porozumieć. O konfliktach i ich rozwiązywaniu. Kiedy i dlaczego znajdujemy się w konflikcie? Możliwe następstwa konfliktów i przeciwdziałanie im. Techniki rozwiązywania konfliktów - negocjacje i mediacje. Porozumienie bez przemocy. Prawo a konflikty interpersonalne: prawne sposoby rozwiązywania konfliktów i przeciwdziałanie przemocy

V BLOK

- Przemoc: pojęcie, przyczyny, wpływ, przeciwdziałanie. Przemocowe relacje z innymi – determinanty biologiczne, społeczne i kulturowe. Przeciwdziałanie i interwencje w relacjach przemocowych. Formy przemocy fizycznej i psychicznej (nadużycia fizyczne, seksualne, mobbing, stalking, molestowanie itp.)

VI BLOK

- Działania na rzecz innych. Rozwojowy walor postaw prospołecznych. Wolontariat i aktywność społeczna a dobrostan.

OBSZAR: VADEMECUM STUDENCKIE

Vademecum studenckie jest zestawem modułów kształcących praktyczne umiejętności przydatne w procesie studiowania oraz podstawą wiedzę o funkcjonowaniu Uniwersytetu Śląskiego istotną z perspektywy osób studiujących.

Projektując Vademecum należy z jednej strony wykorzystać doświadczenia płynące z dotychczasowych działań Uczelni w zakresie wprowadzania studentów w studiowanie (dni adaptacyjne, publikacje z nimi związane, szkolenia BHP i biblioteczne, spotkania organizowane przez dyrekcje kierunków), jak i dokonać poszerzonej diagnozy potrzeb studentów w tym zakresie, obejmując w szczególności następujące zakresy:

Z perspektywy studentów:

- Co ze strony studenta jest w akademickim świecie nieznanym, zaskakującym, frustrującym?
- Jak dostosować się do samodzielnego, akademickiego funkcjonowania: logistyka, zrozumienie ról pracowników i struktury organizacyjnej na każdym jej – a istotnym dla studenta – poziomie.
- Jak przełamać nieśmiałość, jak przejść od „licealnego prowadzenia za rączkę” do akademickiego samodzielnego kreowania ścieżki uczenia się (a w szczególności świadomego podejmowania wyborów modułów).
- Jak identyfikować i stawiać cele uczenia się, jak motywować siebie i innych.
- Jak efektywnie i skutecznie uczyć się, jak organizować czas.
- Jak panować nad koncentracją, jak sporządzać skuteczne notatki.
- Co w trakcie studiowania może pójść nie tak i dlaczego, jakie są procedury awaryjne (powtarzanie modułu, semestru, warunki, urlopy).
- Gdzie i w jaki sposób szukać pomocy w przypadku problemów, nie zawsze i niewyłącznie związanych ze studiowaniem.

Z perspektywy nauczycieli akademickich:

- Wprowadzenie w kulturę akademicką co oznacza przyjęte w świecie akademickim formy relacji, komunikowania się i zasady i normy; akademicki *savoir-vivre*;
- Wypowiadanie się i pisanie na poziomie akademickim.

- Prawidłowe przygotowanie werbalnej i pisanej „wypowiedzi”, stosowanie odpowiedniego języka, prawidłowe formy gramatyczne, jasność i zrozumiałość przekazu.
- Umiejętność uczestnictwa w dyskusji: kultura wypowiedzi, zrozumienie rozmówcy, właściwy dobór argumentów, prowadzenie werbalnych sporów, elementy erystyki.
- Prawidłowe przygotowanie większych opracowań: ustalanie celów, projektowanie struktury, stosowanie abstrakcji i hierarchizacji.
- Rola źródeł w opracowaniach akademickich, weryfikacja wiarygodności źródeł, umiejętność cytowania, różne sposoby cytowania, opracowanie bibliografii i jej standardy.
- Podstawowe zasady edycji tekstów opracowań akademickich, formatowanie, wykorzystanie stylów, automatyzacja dokumentu.
- Formaty dokumentów i narzędzia (doc/docx, odt, rtf, html, md, tex).
- Praca w grupie – organizacja, narzędzia problemu i korzyści.

Przybornik w szczególności powinien zawierać następujące elementy:

- Szkolenia/spotkania organizowane w murach Uczelni, zarówno na poziomie ogólnouczelnianym, jak i poszczególnych kierunków zarówno w momencie rozpoczynania studiów, jak i w ich trakcie (w szczególności podczas pierwszego semestru).
- Szkolenia/materiały edukacyjne w formule kształcenia zdalnego, zarówno w formie synchronicznej, jak i asynchronicznej (filmy instruktażowe, materiały na platformie Moodle etc.). Te ostatnie powinny być łatwo dostępne dla osób studiujących przez cały czas trwania studiów, aby umożliwić im łatwe uzupełnienie/odświeżenie wiedzy.

CELE UCZENIA SIĘ

Celem jest wprowadzenie osób podejmujących studia w kulturę uniwersytetu, funkcjonowanie świata akademickiego, wyposażenie ich w podstawową wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne umożliwiające świadome funkcjonowanie w Uniwersytecie Śląskim oraz integrację z innymi osobami wchodzącymi w skład Wspólnoty Uczelni.

ZAGADNIENIA PLANOWANE W RAMACH MODUŁU

I BLOK

- Kształtowanie programu studiów przez osoby studiujące (teoria konstrukcji programu, wybieranie modułów, zajęcia dodatkowe, wpływ osób studiujących na jakość kształcenia);

II BLOK

- Prawa i obowiązki osób studiujących (w szczególności Regulamin Studiów oraz co, jak i gdzie załatwić na jego podstawie);

III BLOK

- Wsparcie oferowane osobom studiującym (pomoc materialna [stypendia], wsparcie psychologiczne, wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami, wsparcia w zakresie sprzętu do kształcenia zdalnego);

IV BLOK

- Przygotowanie do kształcenia zdalnego (Office 365 [w tym MS Teams], Moodle);

V BLOK

- Uczestnictwo w życiu studenckim – naukowym, kulturalnym, sportowym etc.;

VI BLOK

Treści szczegółowe niezbędne w procesie studiowania:

- BHP;
- Korzystanie z zasobów bibliotecznych oraz zasady doboru źródeł i przedstawiania ich w pracy naukowej;
- Przygotowanie do kształcenia w zakresie j. obcych;
- Korzystanie z uczelnianych systemów tele-informatycznych (USOSweb, mobilny USOS, poczta elektroniczna, WiFi,);
- Akademicki savoir-vivre;
- Zarys historii i struktury UŚ.

VII BLOK

- Programy wymiany akademickiej (w szczególności Erasmus+, MOST).